

A – Dejavnost Splošnega sodišča* leta 2009

Marc Jaeger, predsednik

Ker se je število članov Splošnega sodišča s širitvami povečevalo, vse redkeje mine leto brez spremembe njegove sestave, in to celo poleg delne zamenjave članov sodišča. Tako sta v letu 2009 odšla dva člana: Virpi Tiili, sodnica na Splošnem sodišču od leta 1995, in Daniel Šváby, sodnik na Splošnem sodišču od leta 2004, ki sta ju nadomestila Heikki Kanninen in Juraj Schwarcz.

Preteklo leto je s statističnega vidika minilo v znamenju kontinuitete. Tako ugotavljam veliko število vloženih zadev (568), ki je kljub rahlemu upadu glede na leto 2008 veliko večje od prejšnjega števila. Zato čeprav je bilo potrjeno tudi znatno povečanje obsega obravnavanih zadev (s 555 končanimi zadevami), števila nerešenih zadev kljub nenehnim prizadevanjem ni bilo mogoče zmanjšati.

Poleg tega sta leto 2009 zaznamovala dva izjemna dogodka.

Prvič, sodišče je praznovalo 20. obletnico ustanovitve. Na konferenci z naslovom „Od 20. obletnice do leta 2020 – Zgraditi Splošno sodišče prihodnosti na trdnih temeljih“, ki je bila organizirana ob tej priložnosti, so potekale pomembne razprave in predstavitve prispevkov različnih udeležencev¹. Predstavljena so bila pomembna izhodišča za razmislek o prihodnosti sodišča ter njegovi nalogi in delovanju, ki potrjujejo prepričanje Splošnega sodišča o nujnosti izvajanja reform, med drugim strukturnih, za zagotavljanje vedno višje ravni varstva pravnega naslovnika.

Drugič, leto 2009 je bilo leto začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe. Čeprav se velik vpliv te pogodbe na evropsko integracijo ne odraža toliko na sodiščih Unije, je treba vseeno omeniti nekatere vidike, ki bodo vplivali na Splošno sodišče. Najprej gre za novo poimenovanje sodišča: „Sodišče prve stopnje Evropskih skupnosti“ se je preimenovalo v „Splošno sodišče“ Evropske unije, da bi se upoštevala pritožbena pristojnost, ki jo ima v zvezi z javnimi uslužbenci. Nato gre za omilitev pogojev za dopustnost ničnostnih tožb, ki jih vložijo posamezniki zoper predpise. Gre tudi za razširitev pristojnosti Splošnega sodišča za nekatere tožbe, ki jih posamezniki vložijo na področjih skupne zunanje in varnostne politike ter policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah. Nazadnje gre za povzdignjenje Listine Evropske unije o temeljnih pravicah na raven Pogodbe. Te spremembe, ki pomenijo pomemben napredek v korist sodnega varstva, bi lahko opazno vplivale tako na obseg kot na vrsto sporov, predloženih Splošnemu sodišču.

Namen predstavitve v nadaljevanju je podati pregled raznolikosti in včasih zapletenosti področja delovanja Splošnega sodišča v njegovi funkciji sodišča, ki odloča o zakonitosti (I), odškodninskih sporih (II), pritožbah (III) in predlogih za izdajo začasnih odredb (IV).

* Zaradi jasnosti in kontinuitete sodišča se bo v nadaljevanju uporabljalo novo poimenovanje brez kronološkega razlikovanja.

¹ Ti prispevki so dostopni na strani www.curia.europa.eu, zbirke prispevkov pa bodo objavljene v letu 2010.

I. Spori o zakonitosti

Dopustnost tožb, vloženih na podlagi člena 230 ES

1. Akti, zoper katere je mogoče vložiti tožbo

Akti, zoper katere je mogoče vložiti ničnostno tožbo v smislu člena 230 ES, so lahko samo ukrepi z zavezujočimi pravnimi učinki, ki posegajo v interese tožeče stranke in bistveno spremenijo njen pravni položaj.²

Splošno sodišče je v sodbi z dne 9. septembra 2009 v zadevi *Brink's Security Luxembourg proti Komisiji* (T-437/05, še neobjavljena), ki se nanaša na prošnjo za dostop do nekaterih dokumentov v postopku, v katerem je tožeča stranka izpodbijala oddajo javnega naročila konkurenčni družbi, inovativno pristopilo k omilitvi, ki je mogoča glede opredelitve te oddaje.

Izpodbijani akt je bil v obravnavanem primeru dopis Komisije, s katerim je ta tožečo stranko obvestila, da ji ne bo sporočila sestave ocenjevalnega odbora za ponudbe, ki so jih predložili ponudniki. Postopek dostopa do dokumentov Komisije, ki je urejen s členi od 6 do 8 Uredbe (ES) št. 1049/2001³, poteka v dveh fazah. Najprej mora prosilec Komisiji poslati začetno prošnjo za dostop do dokumentov. Nato lahko v primeru celotne ali delne zavrnitve pri generalnem sekretarju Komisije vloži potrdilno prošnjo. V primeru celotne ali delne zavrnitve lahko prosilec sproži sodni postopek proti Komisiji pod pogoji, določenimi v členu 230 ES. Tako lahko samo ukrep, ki ga sprejme generalni sekretar, povzroča pravne učinke, ki vplivajo na interese prosilca, in ga je zato mogoče izpodbijati z ničnostno tožbo.

Splošno sodišče zato ugotavlja, da ničnostna tožba, vložena zoper zavrnitev začetne prošnje, načeloma ni dopustna. Vendar opozarja, da v dopisu o zavrnitvi Komisija tožeče stranke ni obvestila – čeprav ji Uredba št. 1049/2001 to nalaga – o pravici do vložitve potrdilne prošnje, ki jo ima tožeča stranka. Posledica take nepravilnosti je, da ničnostna tožba zoper zavrnitev začetne prošnje izjemoma postane dopustna. V nasprotnem primeru bi se Komisija morda lahko izognila nadzoru sodišča zaradi formalne napake, za katero je sama odgovorna. Kakor je razvidno iz sodne prakse, ker je Evropska skupnost pravna skupnost, v kateri so njene institucije zavezane nadzoru skladnosti svojih aktov s Pogodbo, morajo sodišča podrobno ureditev postopkovnih pravil, ki se uporabljajo za tožbe, o katerih odločajo, razlagati tako, da bo uporaba te podrobne ureditve čim bolj prispevala k doseganju cilja, to je k zagotavljanju učinkovitega sodnega varstva pravic, ki jih imajo pravni naslovniki na podlagi prava Unije.

2. Procesno upravičenje

Člen 230, četrti odstavek, ES pogojuje dopustnost tožb, ki jih vložijo posamezniki zoper akte, ki niso naslovljeni nanje, z dvojnimi pogoji, in sicer da izpodbijani akt tožeče stranke zadeva neposredno in posamično. V skladu s sodno prakso lahko fizične in pravne osebe, na katere odločba ni naslovljena, trdijo, da jih posamično zadeva, le če nanje vpliva zaradi njihovih posebnih lastnosti ali dejanskega položaja, na podlagi katerega se razlikujejo od vseh drugih oseb, in so zato posamično opredeljene podobno kot naslovniki.⁴ Poleg tega mora imeti akt, da posameznika

² Sodba sodišča z dne 11. novembra 1981 v zadevi *IBM proti Komisiji* (60/81, Recueil, str. 2639, točka 9).

³ Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL L 145, str. 43).

⁴ Sodba Sodišča z dne 15. julija 1963 v zadevi *Plaumann proti Komisiji* (25/62, Recueil, str. 197).

neposredno zadeva, neposredne učinke na njegov pravni položaj, njegova izvršitev pa mora biti povsem avtomatična in mora izhajati samo iz predpisov, ne da bi se uporabljali drugi izvedbeni predpisi.⁵

V zadevi *Vischim proti Komisiji* (sodba z dne 7. oktobra 2009 v zadevi T-420/05, še neobjavljena) je tožeča stranka predlagala razglasitev ničnosti Direktive Komisije 2005/53/ES z dne 16. septembra 2005⁶, s katero je bila Direktiva 91/414/EGS⁷ spremenjena s tem, da je bila v njeno Prilogo I (v kateri so naštete snovi, ki jih države članice registrirajo za dajanje v promet) vpisana aktivna snov klorotalonil, ki jo proizvaja tožeča stranka, pri čemer so bili naloženi nekateri pogoji, zlasti glede največje dovoljene vsebnosti heksaklorobenzena (HCB) v tej snovi. V skladu s tema besediloma morajo države članice spremeniti ali preklicati obstoječe registracije fitofarmaceutskih sredstev, ki vsebujejo klorotalonil in ne izpolnjujejo teh pogojev.

Ker je navedena direktiva splošni akt, Splošno sodišče poudarja, da je, čeprav člen 230, četrti odstavek, ES ne obravnava izrecno dopustnosti ničnostnih tožb, ki jih zoper direktivo vložijo posamezne fizične ali pravne osebe, iz sodne prakse vseeno razvidno, da ta okoliščina sama po sebi ne zadostuje za razglasitev nedopustnosti takih tožb. Institucije ne smejo že samo zaradi izbire oblike zadevnega akta izključiti sodnega varstva, ki ga ta določba Pogodbe daje posameznikom, saj to, da gre za splošni akt, ne izključuje možnosti, da bi lahko neposredno in posamično zadeval nekatere fizične ali pravne osebe. V takem primeru bi bil akt Unije hkrati splošen in bi imel za nekatere gospodarske subjekte tudi značaj odločbe. Ker Splošno sodišče poudarja, da Direktiva 91/414 določa, da je treba postopek ocenjevanja za aktivne snovi v prometu začeti na podlagi prijave zainteresiranega proizvajalca, ki pošlje dokumentacijo s potrebnimi podatki in sodeluje v različnih fazah preverjanja navedene dokumentacije, meni, da ima tožeča stranka kot prijavitelj procesna jamstva in jo zato izpodbijana direktiva zadeva posamično.

V zvezi s pogojem glede neposredne zadevnosti Splošno sodišče ugotavlja, da je Komisija z izpodbijano direktivo končala ocenjevanje za klorotalonil in se odločila, da ga pod določenimi pogoji vključi v Prilogo I k Direktivi 91/414. Poleg tega so morale države članice v skladu z navedeno direktivo ponovno pregledati registracije fitofarmaceutskih sredstev, ki vsebujejo to snov, in preveriti upoštevanje največje dovoljene vsebnosti HCB, pri čemer pa nimajo nikakršne diskrecijske pravice. Izpodbijana direktiva torej neposredno zadeva tožečo stranko kot podjetje, ki proizvaja zadevno aktivno snov, tako da je ničnostna tožba dopustna.

3. Rok za vložitev tožbe

V sodbah z dne 10. junija 2009 v zadevi *Poljska proti Komisiji* (T-257/04, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) in z dne 2. oktobra 2009 v združenih zadevah *Ciper proti Komisiji* (T-300/05 in T-316/05, neobjavljena) je bilo obravnavano vprašanje določitve začetka dvomesečnega roka, določenega v členu 230, peti odstavek, ES, če država pristopnica vloži ničnostno tožbo zoper uredbo o sprejetju prehodnih ukrepov na področju kmetijstva, ki je bila sprejeta in objavljena pred pristopom te države. V obravnavanem primeru sta Republika Poljska in Republika Ciper trdili, da

⁵ Sodba Sodišča z dne 5. maja 1998 v zadevi *Dreyfus proti Komisiji* (C-386/96 P, Recueil, str. I-2309, točka 43).

⁶ UL L 241, str. 51.

⁷ Direktiva Sveta z dne 15. julija 1991 o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v promet (91/414/EGS) (UL L 230, str. 1). V skladu s to direktivo je registracija za dajanje v promet mogoča le, če se ob upoštevanju trenutnega znanstvenega in tehničnega znanja lahko pričakuje, da fitofarmaceutska sredstva, ki vsebujejo zadevno aktivno snov, izpolnjujejo nekatere pogoje v zvezi z njihovo neškodljivostjo za zdravje ljudi in živali ter za okolje.

rok ne more začeti teči pred njunim pristopom k Uniji, ki je bil pogoj za začetek veljavnosti zadevne uredbe.

Splošno sodišče glede tega opozarja, da je treba v skladu s členom 230, peti odstavek, ES ničnostno tožbo glede na posamezni primer vložiti v dveh mesecih od dneva objave akta in da dosledno izvajanje predpisov o procesnih rokih izpolnjuje zahtevo po pravni varnosti in potrebo po izognitvi vsakršni diskriminaciji oziroma vsakršnemu samovoljnemu ravnanju pri vodenju sodnih postopkov. V obravnavanih okoliščinah torej Splošno sodišče ugotavlja, da so bile zadevne tožbe vložene prepozno, trditve zadevnih držav pa te ugotovitve ne morejo omajati. Splošno sodišče namreč meni, prvič, da vprašanje pogojenosti začetka veljavnosti zadevnih uredb s pristopom zadevnih držav ni upoštevno, saj se s tem vprašanjem ne razločujeta možnost uveljavljanja akta, ki je povezana z izpolnitvijo vseh zahtevanih formalnosti glede objave in sproži tek roka za vložitev tožbe, ter začetek veljavnosti akta, ki je lahko odložen. Drugič, Splošno sodišče meni, da ker rok iz člena 230 ES velja splošno, navedeni člen ne zahteva, da morata imeti zadevni državi status države članice, in se v vsakem primeru uporablja za zadevni državi kot pravni osebi. Tretjič, Splošno sodišče poudarja, da zadnjenavedenima ni bila odvzeta pravica do učinkovitega sodnega varstva, saj imajo tretje države, skupaj z državami pred njihovim pristopom k Evropski uniji, če ne morejo zahtevati priznanja procesne sposobnosti, kakršna je podeljena državam članicam, kljub temu procesno sposobnost, ki jo Splošno sodišče priznava pravnim osebam na podlagi člena 230, četrti odstavek, ES. Splošno sodišče torej poudarja, da zadevna uredba, čeprav je akt, ki se splošno uporablja, zadevnim državam neposredno preprečuje izvajanje njihovih pristojnosti, kot bi jih želele, s tem, da jim nalaga različne obveznosti v zvezi z uvedbo in izvrševanjem mehanizma, zlasti davčnega, namenjenega odpravi presežnih zalog sladkorja. Splošno sodišče na podlagi navedenega po analogiji s sodno prakso, ki se uporablja za poddržavne enote⁸, ugotavlja, da preden sta Republika Poljska in Republika Ciper pridobili status države članice, ju je izpodbijana uredba neposredno in posamično zadevala, tako da jima dosledna uporaba postopkovnih rokov, ki tečejo od dneva objave navedene uredbe, ne preprečuje uveljavljanja njunih pravic.

Poleg tega je Republika Ciper trdila, da je njena tožba vsekakor dopustna, ker je bila pravočasno vložena zoper uredbo o spremembi prvotne uredbe. Splošno sodišče opozarja, da čeprav se dokončnost akta, ki se ni izpodbijal pravočasno, ne nanaša le na sam akt, temveč tudi na vse poznejše akte, ki bi bili izključno potrdilni – kar je rešitev, ki je utemeljena z nujno pravno varnostjo in velja tako za posamične akte kot za tiste, ki imajo naravo predpisa – se ob spremembi neke določbe uredbe lahko znova vloži tožba ne samo zoper to določbo, ampak tudi zoper tiste, ki z njo sestavljajo celoto, čeprav niso bile spremenjene.⁹ Ker pa Splošno sodišče to ugotovitev proučuje v svojem kontekstu, ji dodaja odtenke, tako da pojasnjuje, da je treba iztek roka za vložitev tožbe uveljavljati zoper ničnostno tožbo, vloženo zoper spremenjeno določbo, ne samo kadar navedena določba ponavlja določbo iz akta, za katerega se je rok za vložitev tožbe iztekel, temveč tudi kadar njegovo bistvo ostaja nespremenjeno, čeprav je novo besedilo drugačno. Nasprotno, celo kadar je določba uredbe delno bistveno spremenjena, se lahko znova vloži tožba zoper to določbo in zoper vse tiste, ki z njo sestavljajo nedeljivo in bistveno celoto, čeprav niso bile spremenjene. Ker v obravnavanem primeru zadevna uredba prinaša nebistvene in postopkovne spremembe, namenjene zgolj podaljšanju rokov, ki jih določa prvotna uredba, razglasitve ničnosti določb prvotne uredbe ni mogoče predlagati z ničnostno tožbo, vloženo zoper uredbo o spremembah.

⁸ Sodba Splošnega sodišča z dne 30. aprila 1998 v zadevi *Vlaams Gewest proti Komisiji* (T-214/95, Recueil, str. II- 717, točka 29).

⁹ Sodba Sodišča z dne 18. oktobra 2007 v zadevi *Komisija proti Parlamentu in Svetu* (C-299/05, ZOdl., str. I-8695, točki 29 in 30).

Pravila o konkurenci za podjetja

1. Splošno

(a) Trajanje kršitve

Splošno sodišče je v sodbi z dne 17. decembra 2009 v zadevi *Solvay proti Komisiji* (T-58/01, še neobjavljena) razsodilo, da tudi če se lahko pojavijo posebne okoliščine, ki omogočajo obrnjeno dokazno breme glede trajanja kršitve, Komisija zato ni razbremenjena obveznosti, da se v odločbi o ugotovitvi kršitve člena 81(1) ES podrobno izreče glede trajanja kršitve in poda informacije o navedenem trajanju, ki jih ima. Splošno sodišče ob poudarjanju, da izpodbijana odločba vsebuje protislovja glede konca kršitve, meni, da Komisija, na kateri je predvsem bilo dokazno breme, ni dokazala, da se je zadevna kršitev nadaljevala do konca leta 1990. Splošno sodišče zato meni, da je treba izpodbijano odločbo spremeniti, tako da se globa, naložena tožeči stranki, zmanjša za 25 %.

(b) Zastaranje

Zadeva *ArcelorMittal Luxembourg in drugi proti Komisiji* (sodba z dne 31. marca 2009, T-405/06, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) je Splošnemu sodišču omogočila potrditev njegove sodne prakse¹⁰ glede *ratione personae* obsega učinkov dejanj, ki pretrgajo zastaranje. V obravnavanem primeru je matična družba hčerinske družbe, ki je bila udeležena v omejevalnem sporazumu na trgu jeklenih nosilcev, poudarjala, da dejanja, ki pretrgajo petletno zastaranje, učinkujejo le proti podjetjem, ki so sodelovala pri kršitvi. Ker matična družba v upravnem postopku, pri katerem je prišlo do dejanja, ki pretrga zastaranje, ni bila tako opredeljena niti ni bilo nanjo naslovljeno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, je torej nasprotovala temu, da bi lahko Komisija proti njej uveljavljala učinek pretrganja zastaranja tega dejanja. Splošno sodišče to razlago zavrača s pojasnilom, da ta opredelitev pomeni objektivno dejstvo, in sicer sodelovanje pri kršitvi, ki se razlikuje od subjektivnega in naključnega elementa, kot je opredelitev takega podjetja med upravnim postopkom. Podjetje je namreč lahko sodelovalo pri kršitvi, ne da bi Komisija to vedela ob storitvi dejanja, ki pretrga zastaranje. Zastaranje se ne pretrga le glede podjetij, ki so bila predmet preiskovalnega ali procesnega dejanja, ampak tudi glede podjetij, ki so sodelovala pri kršitvi, vendar zanje Komisija še ne ve in zato niso bila predmet nobenega preiskovalnega ukrepa niti naslovniki nobenega procesnega akta.

Splošno sodišče na področju zadržanja zastaranja pojasnjuje, da čeprav Uredba (ES) št. 1/2003¹¹ natančno določa, da pretrganje velja za vsa podjetja ali podjetniška združenja, ki so udeležena pri kršitvi, to ne velja za zadržanje. Preverilo je torej, ali je imela vložitev pravnega sredstva pri njem relativni učinek zgolj za podjetje, tožečo stranko, oziroma ali je imela *erga omnes* učinek za vsa podjetja, ki so sodelovala pri kršitvi, ne glede na to, ali so vložila pravno sredstvo ali ne. Glede tega najprej poudarja, da je treba tako kot pretrganje zastaranja tudi zadržanje zastaranja, ki je izjema od načela petletnega zastaranja, razlagati restriktivno. Ni torej mogoče predpostavljati, da je želel zakonodajalec za oba položaja uporabiti enako ureditev. Poleg tega se drugače od pretrganja zastaranja, katerega namen je omogočiti Komisiji, da učinkovito vodi postopke o kršitvah pravil o konkurenci in jih sankcionira, zadržanje zastaranja nanaša *per definitionem* na primer, ko je Komisija že sprejela odločbo. Učinek *inter partes* sodnih postopkov in njihove nujne posledice načeloma nasprotujejo temu, da bi imelo pravno sredstvo, ki ga vložijo podjetja, naslovnik

¹⁰ Sodba z dne 1. julija 2008 v zadevi *Compagnie maritime belge proti Komisiji* (T-276/04, ZOdl, str. II-1277).

¹¹ Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 [ES] in 82 [ES] (UL 2003, L 1, str. 1).

izpodbijane odločbe, kakršen koli vpliv na položaj drugih naslovnikov. Nazadnje Splošno sodišče zavrača trditev Komisije, da zadržanje zastaranja, ki je posledica tega, da podjetje začne postopke pri Splošnem sodišču in Sodišču, velja za pravni subjekt, ki je stranka v postopkih, in za vse druge pravne subjekte, ki so del iste gospodarske celote, ne glede na to, kateri pravni subjekt je začel te postopke. Čeprav se namreč pravila o konkurenci nanašajo na „podjetja“ kot na gospodarske enote, pa je za uporabo in izvršitev odločb Komisije na tem področju treba kot naslovnika določiti subjekt s pravno osebnostjo, ki edini lahko vloži tožbo zoper odločbo, ki je sprejeta v upravnem postopku in katere naslovnik je. Splošno sodišče je na podlagi navedenega ugotovilo, da se je desetletni zastaralni rok za eno od tožečih strank iztekel, in je izpodbijano odločbo razglasilo za nično v delu, v katerem se nanaša nanjo.

(c) Pravica do obrambe

Splošno sodišče je v sodbi z dne 1. julija 2009 v zadevi *ThyssenKrupp Stainless proti Komisiji* (T-24/07, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) opozorilo, da zato, da bi se Komisiji omogočilo vzpostaviti ravnotežje med, na eni strani, nujnostjo ohraniti pravico do obrambe strank z omogočanjem čim širšega vpogleda v spis in, na drugi strani, interesom varstva zaupnih podatkov drugih strank ali tretjih oseb, morajo te stranke in tretje osebe Komisiji posredovati vse koristne podatke. Navaja, da če stranka po vpogledu v spis meni, da je za njeno obrambo nujno poznavanje nekega nedostopnega podatka, lahko Komisiji predloži obrazloženo zahtevo. Glede tega Splošno sodišče meni, da splošne zahteve, ki ni podrobno predstavljena za vsak dokument posebej in ne odgovori na vprašanje Komisije, zakaj bi bili nedostopni podatki pomembni za obrambo same tožeče stranke, ni mogoče šteti za obrazloženo zahtevo.

Poleg tega Splošno sodišče opozarja, da bi morala Komisija zaradi spoštovanja pravice podjetij do obrambe zadevnim strankam zagotoviti pravico do zaslišanja pred sprejetjem ene od odločitev, predvidenih v členih 7, 8, 23 in 24(2) Uredbe št. 1/2003. Kadar so dokumenti poslani tožeči stranki po sprejetju ene od zgoraj navedenih odločitev, kakršno je obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, pravica te stranke do obrambe vseeno ni kršena, če Komisija ni spremenila očitkov iz navedene odločbe in zato ne upošteva dejstev, o katerih se zadevno podjetje ni moglo izreči.

2. Prispevek sodne prakse na področju člena 81 ES

(a) Časovna uporaba prava

Splošno sodišče je v skladu z načeli, izpeljanimi iz zadev v zvezi z omejevalnimi sporazumi glede „jekla za armiranje betona“¹², v zgoraj navedenih sodbah *ArcelorMittal Luxembourg in drugi proti Komisiji* in *ThyssenKrupp Stainless proti Komisiji* ter v sodbi z dne 6. maja 2009 v zadevi *Outokumpu in Luvata proti Komisiji* (T-122/04, še neobjavljena) opozorilo, da čeprav je dejstvo, da je pravni okvir Pogodbe ES 24. julija 2002 nadomestil pravni okvir Pogodbe ESPJ povzročilo spremembo veljavnih pravnih podlag, postopkov in temeljnih pravil, je treba to spremembo obravnavati v povezavi z enotnostjo in neprekinjenostjo pravnega reda Skupnosti in njegovih ciljev. Poleg tega pojma sporazuma in usklajenih ravnanj v skladu s členom 65(1) ESPJ ustrezata pojmom sporazuma in usklajenih ravnanj v smislu člena 81 ES in sodišče Skupnosti mora ti določbi razlagati enako. Neprekinjenost pravnega reda Skupnosti in ciljev, ki urejajo njegovo delovanje, tako zahteva, da Evropska skupnost, ki je nasledila Evropsko skupnost za premog in jeklo, za položaje, ki so nastali med veljavnostjo Pogodbe ESPJ, v svojem postopkovnem okviru zagotavlja spoštovanje pravic in

¹² Sodba z dne 25. oktobra 2007 v združenih zadevah *SP in drugi proti Komisiji* (T-27/03, T-46/03, T-58/03, T-79/03, T-80/03, T-97/03 in T-98/03, ZOdl., str. II-4331).

obveznosti, ki so naložene *ex tempore* državam članicam in posameznikom na podlagi Pogodbe ESPJ in pravil, sprejetih za njeno uporabo. To se zahteva še toliko bolj, če bi izkrivljanje konkurence, ki izhaja iz neupoštevanja pravil glede kartelov, lahko po prenehanju veljavnosti Pogodbe ESPJ razširilo časovne učinke v okviru Pogodbe ES. Uredbo št. 1/2003 je treba zato razlagati tako, da lahko Komisija po 23. juliju 2002 ugotavlja in naloži sankcije za omejevalne sporazume, ustvarjene v teh sektorjih, za katere se *ratione materiae* in *ratione temporis* uporablja Pogodba ESPJ.

(b) Globe

V zadevi *Peugeot in Peugeot Nederland proti Komisiji* (sodba z dne 9. julija 2009, T-450/05, še neobjavljena) sta tožeči stranki izpodbijali zlasti oceno teže kršitve, ki jo je podala Komisija. Prvič, kršitev je bila opredeljena kot „zelo resna“ v smislu točke 1A smernic iz leta 1998¹³, saj je Peugeot na Nizozemskem med letoma 1997 in 2003 uvedel sistem premij, namenjen temu, da bi nizozemski koncesionarji omejili vzporedni uvoz. V utemeljitev ugotovitve, da Komisija pri izvajanju diskrecijske pravice ni storila napake s tem, da je naravo kršitve opredelila kot zelo resno, Splošno sodišče zlasti poudarja, da je ta kršitev zaradi svoje narave izrazito težka, še posebej ob upoštevanju hinavskih načinov, s katerimi se je zagotavljal obstoj sistema nadomestil do leta 2003, in to v okviru, v katerem sta predhodna praksa Komisije in ustaljena sodna praksa na področju vzporednega uvoza, zlasti v avtomobilskem sektorju, jasno svarili pred nezakonitostjo takega sistema. Poleg tega poudarja, da sta tožeči stranki članici velike industrijske skupine, ki ima pomemben položaj na zadevnih trgih, in da sta imeli pravni službi, ki sta bili popolnoma sposobni oceniti protikonkurenčnost zadevnega ravnanja. Drugič, glede konkretnega vpliva kršitve na navedeni trg Splošno sodišče opozarja, da Komisija ni namenila dovolj pozornosti vlogi, ki jo je imel razvoj cenovnih razlik pri padcu izvoza. Tako je v skladu s svojo neomejeno pristojnostjo razsodilo, da je treba globo zaradi teže kršitve zmanjšati za 10 %.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 30. aprila 2009 v zadevi *Nintendo in Nintendo of Europe proti Komisiji* (T-13/03, še neobjavljena) potrdilo, da ker gre za skupek sporazumov in usklajenega ravnanja vertikalne narave, katerih cilj in posledica je omejevanje vzporednega izvoza igralnih konzol in kartic, deleži zadevnih podjetij pri distribuciji obravnavanih proizvodov ustrezajo specifični teži vsakega podjetja v spornem distribucijskem sistemu. Razsojeno je torej, da se je Komisija upravičena sklicevati na to merilo za različno obravnavanje v okviru določanja osnovnih zneskov glob.

Splošno sodišče v isti sodbi pri presoji, ali je Komisija napačno uporabila pravo pri ugotavljanju odvrčilnega učinka globe, pojasnjuje, da je lahko pri vertikalnih kršitvah tudi lastnost proizvajalca proizvodov dejavnik, ki predstavlja njegovo dejansko sposobnost povzročiti znatno škodo konkurenci. Proizvajalec zadevnih proizvodov, ki ima osrednji položaj v distribucijskem sistemu teh proizvodov, mora namreč izkazati posebno skrbnost in se prepričati, da ob sklepanju sporazumov o distribuciji upošteva pravila o konkurenci.

Na vprašanje odvrčilnega učinka glob se nanaša tudi pojasnilo iz ene od sodb v zvezi z omejevalnim sporazumom na trgu monokloroocetne kisline. Splošno sodišče je namreč v sodbi z dne 30. septembra 2009 v zadevi *Arkema proti Komisiji* (T-168/05, neobjavljena, v pritožbenem postopku) poudarilo, da čeprav je Komisija v vseh preteklih zadevah, ki vključujejo tožečo stranko, uporabila množilni koeficient z namenom odvrčanja, to ne more vzbuditi dvoma o uporabi tega koeficienta v poznejših zadevah, v katerih je tožeča stranka sankcionirana zaradi udeležbe

¹³ Smernice o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in člen[om] 65(5) [P]ogodbe ESPJ (UL 1998, C 9, str. 3).

v omejevalnem sporazumu iz istega obdobja kršitve. Ker je vsaka kršitev različna in je predmet različne odločbe, je Komisija lahko upoštevala velikost zadevnih podjetij in za izhodiščni znesek globe uporabila množilni koeficient.

Splošno sodišče je po proučitvi stopnje sodelovanja tožečih strank tudi spremenilo eno od odločb v zvezi s protikonkurenčnimi ravnanji na trgu igralnih konzol in kartic Nintendo. V zgoraj navedeni sodbi *Nintendo in Nintendo of Europe proti Komisiji* je primerjalo sodelovanje družbe Nintendo ter sodelovanje njenega izključnega distributerja za irski trg in trg Združenega kraljestva najprej s kronološkega vidika. Na podlagi tega je ugotovilo, da sta družba Nintendo in ta distributer predložila upoštevalne dokumente v isti fazi postopka in da dejstvo, da je družba Nintendo začela sodelovati nekaj dni za tem distributerjem, glede tega ni odločilno. Nato je Splošno sodišče primerjalo stopnjo sodelovanja s kakovostnega vidika, tako da je upoštevalo tako okoliščine, v katerih sta ti podjetji sodelovali, kot resnično vrednost sporočenih informacij. Glede tega Splošno sodišče ugotavlja, da sta podjetji te informacije poslali na lastno pobudo in da je bila njihova vsebina Komisiji v enako pomoč. Splošno sodišče zato ugotavlja, da je treba v skladu z načelom enakega obravnavanja šteti, da je bilo sodelovanje družbe Nintendo primerljivo s sodelovanjem distributerja. Splošno sodišče je zato družbi Nintendo in distributerju določilo enako stopnjo znižanja globe.

Splošno sodišče je v zgoraj navedeni sodbi *Outokumpu in Luvata proti Komisiji* pojasnilo svojo sodno prakso na področju obteževalnih okoliščin in zlasti ponovitve kršitve. Splošno sodišče opozarja, da pojem ponovitev kršitve pomeni zgolj predhodno ugotovitev kršitve. Dejstvo, da je bila prva kršitev storjena med veljavnostjo Pogodbe ESPJ in da zaradi posebnih okoliščin navedene zadeve ni bila naložena nobena globa, nikakor ne omaja načela, da ko Komisija z odločbo ugotovi, da je podjetje sodelovalo v omejevalnem sporazumu, je lahko ta odločba osnova za poznejšo presojo nagnjenosti tega podjetja h kršenju pravil, ki se nanašajo na omejevalne sporazume.

Upoštevanje ponovno storjene kršitve je tudi predmet posebnega razvoja v sodbi z dne 30. septembra 2009 v zadevi *Hoechst proti Komisiji* (T-161/05, neobjavljena). V obravnavani zadevi je tožeča stranka izpodbijala možnost Komisije, da upošteva preteklo odločbo, ker je ta postala dokončna šele po prenehanju zadevne kršitve. Splošno sodišče pa poudarja, da za upoštevanje te odločbe zadostuje, da je bilo pred tem ugotovljeno, da je bilo podjetje storilec kršitve iste vrste, in to tudi če je odločba predmet sodnega nadzora.

(c) Odgovornost za kršitev

Splošno sodišče je v sodbah v zvezi z omejevalnim sporazumom na trgu monokloroocetne kisline podalo zanimiva pojasnila glede odgovornosti matične družbe za kršitve svojih hčerinskih družb.

Splošno sodišče je zlasti v zgoraj navedeni sodbi *Hoechst proti Komisiji* razsodilo, da se tožeča stranka ne more sklicevati na prenos svoje odgovornosti s pogodbo o prenosu poslovne panoge, ki jo je sklenila z eno od svojih hčerinskih družb. Po eni strani se v razmerju do Komisije na tako pogodbo v delu, v katerem ta določa razdelitev odgovornosti med družbami za sodelovanje v kartelu, ne da sklicevati, da bi se izognilo kaznim, ki so bile naložene na podlagi konkurenčnega prava Skupnosti. Po drugi strani zatrjevani prenos odgovornosti, ki je bil v obravnavani zadevi izveden na podlagi določb pogodbe o prenosu, ne vpliva na določitev odgovornosti tožeče stranke, saj je bila ta pogodba sklenjena med tožečo stranko in eno od hčerinskih družb v njeni stoddotni lasti, katere kršitveno ravnanje se zato lahko pripiše tožeči stranki kot matični družbi.

Tudi v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba *Arkema proti Komisiji*, je tožeča stranka izpodbijala možnost Komisije, da odgovornost za kršitev hčerinske družbe pripiše matični družbi,

saj je ta zgolj neoperativen holding, ki zelo malo sodeluje pri upravljanju hčerinske družbe. Splošno sodišče poudarja, da na podlagi te okoliščine ni mogoče izključiti, da matična družba odločilno vpliva na ravnanje hčerinske družbe, tako da zlasti usklajuje finančne naložbe v zadevni skupini. V primeru skupine družb je namreč namen holdinške družbe, ki zlasti usklajuje finančne naložbe v skupini, zbrati kapitalske deleže v različnih družbah, njena funkcija pa je zagotoviti njihovo enotno upravljanje, zlasti prek proračunskega nadzora. Poleg tega Splošno sodišče pojasnjuje, da na podlagi dejstva, da družbi poslujeta na ločenih trgih in nista povezani kot dobavitelji in stranke, ni mogoče ugotoviti ničesar. V skupini, kakršna je zadevna, je namreč delitev vlog običajen pojav, ki ne ovreže domneve, da sta matična družba in njena hčerinska družba eno samo podjetje v smislu člena 81 ES. Nazadnje Splošno sodišče opozarja, da se domneva odgovornosti matične družbe za kršitve, ki jih storijo hčerinske družbe, katerih kapital je v njeni popolni ali skoraj popolni lasti, opira na objektivno merilo, ki se uporablja ne glede na velikost ali pravno organiziranost podjetja. Zato čeprav ima uporaba tega merila različne učinke glede na velikost skupine in njeno pravno organiziranost, je to zgolj objektivna posledica različnosti podjetij.

3. Prispevek sodne prakse na področju člena 82 ES

V sodbi z dne 9. septembra 2009 v zadevi *Clearstream proti Komisiji* (T-301/04, še neobjavljena) se je Splošno sodišče izreklo o zakonitosti odločbe Komisije, s katero je tožečima strankama očitala, da sta kršili člen 82 ES, prvič, s tem, da diskriminatorno nista hoteli opravljati svojih storitev, in drugič, s tem, da sta uporabili diskriminatorne cene.

Splošno sodišče poudarja, da je lahko Komisija upravičeno ugotovila obstoj teh zlorab prevladujočega položaja. Splošno sodišče zlasti potrjuje, da zavrnitev zagotavljanja dostopa in neupravičena diskriminacija v zvezi s tem nista dve ločeni kršitvi, ampak dva izraza istega ravnanja, saj neupravičena diskriminacija izvira iz zavrnitve opravljanja enakih ali podobnih storitev primerljivim strankam.

Ker je bil čas za pridobitev dostopa veliko daljši od časa, ki bi še lahko štel za razumen in upravičen, kar je podobno zlorabni zavrnitvi zagotavljanja zadevne storitve, lahko glede tega čas za pridobitev dostopa povzroči konkurenčno neugodnost na zadevnem trgu. Splošno sodišče tudi potrjuje, da je uporaba drugačnih cen za enega od poslovnih partnerjev za enake storitve, in to neprekinjeno pet let in s strani podjetja, ki ima na začetku verige na trgu dejanski monopol, tega partnerja nedvomno postavila v konkurenčno manj ugoden položaj.

Poleg tega je Splošno sodišče v sodbi z dne 17. decembra 2009 v zadevi *Solvay proti Komisiji* (T-57/01, še neobjavljena) ugotovilo, da je mogoče dokumente, zasežene zgolj za proučitev sodelovanja pri omejevalnih sporazumih in/ali usklajenih ravnanjih iz člena 81 ES, uporabiti v utemeljitev očitkov o kršitvi člena 82 ES, kadar so si ravnanja, ki so po mnenju Komisije povzročila zlorabo prevladujočega položaja, in ravnanja, za preiskavo katerih je pooblastila svoje uslužbenke, vsebinsko podobna.

Splošno sodišče zlasti šteje za zlorabo sistem rabatov, v katerem so se – poleg drugih okoliščin – priznavali različni rabati, takoj ko je stranka pri tožeči stranki naročila dodatne količine glede na pogodbeno določene, ne glede na absolutno količino le-teh. Zato je bila namreč enotna cena teh količin znatno nižja od povprečne cene, ki jo je stranka plačala za osnovne količine, določene s pogodbo, kar je stranko spodbudilo k nabavi dodatnih tonaž, ki presegajo pogodbene količine, saj bi drugi dobavitelji za te tonaže težko ponudili konkurenčne cene glede na cene, ki jih je ponudila tožeča stranka.

4. Prispevek sodne prakse na področju nadzora koncentracij

(a) Dolžnost skrbnega ravnanja

Splošno sodišče je v sodbi z dne 7. maja 2009 v zadevi *NVV in drugi proti Komisiji* (T-151/05, še neobjavljena) poudarilo, da ob upoštevanju zahteve po hitrosti in strogih rokih, ki Komisijo zavezujejo v postopku nadzora koncentracij, Komisija ne more biti zavezana k temu, da preverja vse prejete podatke, če ni dokazov o njihovi nepravilnosti. Čeprav obveznost skrbne in nepristranske preučitve, ki ji je naložena v tem postopku, Komisiji ne dovoljuje opreti se na dejstva ali podatke, ki jih ni mogoče obravnavati kot resnične, omenjena zahteva po hitrosti vendarle predvideva, da ne more sama do podrobnosti preverjati pristnosti in zanesljivosti vseh podatkov, ki so ji poslani, saj postopek nadzora koncentracij do neke mere nujno temelji na zaupanju.

(b) Zahteve za informacije

Splošno sodišče je v sodbi z dne 4. februarja 2009 v zadevi *Omya proti Komisiji* (T-145/06, še neobjavljena) natančno določilo obseg pristojnosti Komisije pri zahtevah za informacije. Po eni strani Splošno sodišče glede same zahteve za informacije navaja, prvič, da se potrebnost zahtevanih podatkov presoja glede na stališče, ki ga je Komisija v zvezi s tem lahko upravičeno imela ob sestavi zahteve, ne pa glede na dejansko potrebo po teh podatkih v nadaljnjem postopku. Drugič, poudarja, da ker je zadržanje rokov, določenih v členu 10 Uredbe (ES) št. 139/2004¹⁴, do katerega je prišlo s sprejetjem odločbe na podlagi člena 11 navedene uredbe, odvisno od datuma predložitve potrebnih podatkov, Komisija s prekinitvijo postopka ne krši načela sorazmernosti, če ji ti podatki niso bili predloženi.

Po drugi strani Splošno sodišče glede zahtev po popravkih podatkov, ki jih je stranka sporočila in so se izkazali za napačne, poudarja, prvič, da lahko Komisija zahteva te popravke, če obstaja nevarnost, da bi lahko odkrite napake imele občuten vpliv na njeno presojo združljivosti zadevne koncentracije s skupnim trgom. Drugič, navaja, da se ni mogoče sklicevati na obstoj legitimnih pričakovanj, da bi se izognilo posledicam kršitve obveznosti predložitve popolnih in pravih podatkov zgolj zato, ker Komisija te kršitve pri zgoraj navedenih preizkusih ni odkrila.

(c) Rok za vložitev tožbe

Komisija je v zadevi *Qualcomm proti Komisiji* (sodba z dne 19. junija 2009, T-48/04, še neobjavljena) trdila, da je tožba, ki jo je družba Qualcomm vložila zoper odločbo o razglasitvi operacije, s katero sta podjetji pridobili skupni nadzor nad Toll Collect, sistemom za avtomatizirano pobiranje cestnin, za združljivo s skupnim trgom, nedopustna, ker čeprav družba Qualcomm ni bila naslovnik te odločbe, pomeni posredovanje te odločbe temu podjetju uradno obvestilo v smislu člena 230, peti odstavek, ES in je zato rok za vložitev tožbe začel teči od tega trenutka. Splošno sodišče zavrača trditve Komisije. Opozarja, prvič, da člen 20(1) Uredbe (EGS) št. 4064/89¹⁵ nalaga, da se odločbe, ki so sprejete v skladu s to uredbo, objavijo v *Uradnem listu Evropske unije*, tako da je treba rok za vložitev tožbe za osebe, ki v izpodbijani odločbi niso navedeni naslovniki, izračunati na podlagi prvega primera, določenega v členu 230, peti odstavek, ES, torej od te objave. Drugič, poudarja, da če se sprejme razširjena razlaga pojma naslovnika – ki jo je predlagala Komisija in v katero so

¹⁴ Uredba Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (UL L 24, str. 1).

¹⁵ V tej zadevi se je obravnavala Uredba Sveta (EGS) št. 4064/89 z dne 21. decembra 1989 o nadzoru koncentracij podjetij (popravek v UL 1990, L 257, str. 13 – ta popravek ne zadeva slovenske različice), kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 1310/97 z dne 30. junija 1997 (UL L 180, str. 1).

vključeni tako naslovnik ali naslovniki, navedeni v odločbi, kot tudi vsaka druga oseba, ki jo kot tako označi Komisija, ne da bi ta oseba bila navedena v tej odločbi – bi se podvomilo o učinkih obveznosti iz člena 20(1) navedene uredbe, saj bi se Komisiji podelila diskrecija, da bi med osebami, ki v odločbi niso poimensko navedene kot naslovniki, označila tiste, ki lahko vložijo tožbo od uradnega obvestila o tej odločbi, in ne od dneva njene objave. S podelitvijo take diskrecije pa se tvega, da nastane kršitev načela enakega obravnavanja, saj bodo lahko tisti, ki v odločbi niso poimensko navedeni kot naslovniki, vendar so bili o njej „uradno obveščeni“, izpodbijali to odločbo od dneva, ko so prejeli „uradno obvestilo“, medtem ko jo bodo lahko drugi, ki o njej niso bili „uradno obveščeni“, izpodbijali od dneva njene objave. Poleg tega ni vedno mogoče, da Komisija *a priori* označi osebe, ki lahko vložijo tožbo od dneva uradnega obvestila o odločbi. Te diskriminacije tako ni mogoče utemeljiti s ciljem, da se najhitreje zagotovi pravna varnost.

Državne pomoči

Spori v zvezi z državnimi pomočmi so s 70 končanimi in 46 vloženimi zadevami obsegali velik del dejavnosti Splošnega sodišča leta 2009. Predstaviti je mogoče zgolj pregled teh odločb o, prvič, vprašanih dopustnosti, drugič, materialnopravnih vprašanih in, tretjič, postopkovnih vprašanih.

1. Dopustnost

V sodni praksi tega leta so bili med drugim pojasnjeni pojmi „akt z zavezujočimi pravnimi učinki“ in „procesno upravičenje“.

Splošno sodišče je v zvezi s pojmom akta z zavezujočimi pravnimi učinki v sodbi z dne 11. marca 2009 v zadevi *TF1 proti Komisiji* (T-354/05, še neobjavljena) zavrnilo trditve Komisije, da ne sprejme nobene odločbe v primeru, ko se postopek preverjanja obstoječe pomoči konča tako, da država članica predlagane ustrezne ukrepe sprejme, ali pa se ta postopek omeji na kvazipogodbene postopek. Komisija in država članica seveda lahko razpravljata o predlaganih ustreznih ukrepih, vendar se postopek preverjanja obstoječe pomoči konča z odločbo, zoper katero je mogoče vložiti pravno sredstvo, šele ko se Komisija odloči, da bo za zaveze države štela, da odpravljajo njene pomisleke.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 9. junija 2009 v zadevi *NDSHT proti Komisiji* (T-152/06, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) razsodilo, da se dolžnost Komisije, da v odgovor na pritožbo sprejme odločbo, nanaša le na predpostavko, določeno v členu 13 Uredbe št. 659/1999¹⁶. Člen 20(2), drugi stavek, iste uredbe določa, da se Komisija lahko omeji na to, da pritožnika pisno obvesti, da ni zadostnih razlogov, da bi zavzela stališče o zadevi. To velja zlasti, kadar člena 13 te uredbe ni mogoče uporabiti, ker se pritožba ne nanaša na nezakonito pomoč, ampak na obstoječo pomoč.

Iz izključne pobude Komisije na področju že obstoječih pomoči izhaja, da pritožnik s pritožbo Komisije ne more prisiliti, da presodi o združljivosti že obstoječe pomoči. Če Komisija po predhodni oceni meni, da se pritožba ne nanaša na nezakonito, ampak na že obstoječo pomoč, na zadevno državo članico ni dolžna nasloviti odločbe v smislu člena 4 Uredbe št. 659/1999 in ne more biti prisiljena začeti postopek v skladu s členom 88(1) ES. Tako dopis, ki pomoč, navedeno v pritožbi, opredeljuje kot že obstoječo pomoč, nima značilnosti odločbe z zavezujočimi pravnimi učinki, ki bi lahko vplivali na interes tožeče stranke.

¹⁶ Uredba Sveta (ES) 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [88 ES] (UL L 83, str. 1).

Splošno sodišče je glede procesnega upravičenja v zgoraj navedeni sodbi *TF1 proti Komisiji* razsodilo, da ni mogoče šteti, da tožeča stranka nima pravnega procesnega upravičenja, ker je izpodbijana odločba s tem, da določa pogoje glede pomoči, ki jih je prejelo konkurenčno podjetje, zanjo ugodna. To razlogovanje namreč temelji na predpostavki, da so ugovori v zvezi s temeljem odločbe – natančneje, v zvezi z očitno neprimernostjo zavez za zagotovitev združljivosti sistema pomoči s skupnim trgom – napačni. Vendar razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe, ki bi temeljila na tem, da je Komisija storila očitno napako pri določitvi ustreznih ukrepov za izvedbo ali da ustreznost teh ukrepov za opredeljene težave ni zadostno obrazložena, tožeče stranke ne bi postavila v manj ugoden položaj, kot je tisti, ki izhaja iz izpodbijane odločbe. Taka razglasitev ničnosti bi torej pomenila, da so za izpodbijano odločbo značilne ali bi lahko bile značilne neustrezne zaveze, zato za tožečo stranko ni ugodna.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 10. februarja 2009 v zadevi *Deutsche Post in DHL International proti Komisiji* (T-388/03, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) pojasnilo, da imata zadevni stranki v smislu člena 88(2) ES interes za to, da se odločba Komisije, sprejeta v postopku predhodnega preverjanja, razglasi za nično, ker bi taka razglasitev ničnosti nalagala začetek postopka uradne preiskave, njima pa omogočila, da podata svoje navedbe in vplivata na novo odločbo. V tem smislu ni naloga Splošnega sodišča, da primerja navedene tožbene razloge s trditvami, ki sta jih tožeči stranki podali v obrambi v drugem sporu.

2. Materialnopravne določbe

(a) Dajanje gospodarske prednosti

Splošno sodišče se je v sodbi z dne 11. februarja 2009 v zadevi *Iride in Irede Energia proti Komisiji* (T-25/07, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) izreklo o vprašanju, ali je liberizacija trga del razvoja, ki bi ga morali gospodarski subjekti pričakovati, oziroma, nasprotno, ali običajne tržne razmere zajemajo stabilnost pravnega okvira. Opozorilo je, da so v demokratični državi vedno mogoče spremembe pravnega okvira, in to še toliko bolj velja, če predhodni pravni okvir predvideva nacionalno ali regijsko delitev trga in s tem ustvarja monopolne položaje. Iz tega izhaja, da odpiranje prej razdeljenega trga ne more biti opredeljeno kot anomalija, kar zadeva običajne tržne razmere.

Gospodarski subjekti imajo v zvezi s tem pravico do varstva legitimnih pričakovanj. Toda če so dejansko uživali tako varstvo, jim ne more biti dovoljeno, da bi zahtevali izvajanje tega varstva na natančno določen način, namreč raje v smeri izključitve pomoči za nadomestitev izgube, nastale zaradi spremembe okvira, iz pojma državne pomoči v smislu člena 87(1) ES, kot z razglasitvijo združljivosti tega ukrepa s skupnim trgom na podlagi člena 87(3) ES.

Splošno sodišče je uporabilo tudi načelo iz sodbe Sodišča z dne 15. maja 1997 v zadevi *TWD proti Komisiji*¹⁷, v skladu s katerim Komisija ne prekorači diskrecijske pravice, ki jo ima, kadar glede načrta državne pomoči, ki jo namerava država članica dodeliti nekemu podjetju, sprejme odločitev, s katero to pomoč razglasi za združljivo s skupnim trgom, vendar s pridržkom predhodnega vračila neke starejše nezakonite pomoči, in sicer zaradi kumulativnega učinka zadevnih pomoči. To, da starejša nezakonita pomoč ni bila dodeljena kot posamična pomoč, temveč v okviru sistema pomoči, in da Komisija zaradi pomanjkanja sodelovanja zadevne države članice ni mogla ugotoviti natančne koristi za upravičena podjetja, ne upravičuje neuporabe navedenega načela, saj bi vsaka

¹⁷ C-355/95 P, Recueil, str. I-2549, točke od 25 do 27.

drugačna rešitev pripeljala do nagrajevanja nespoštovanja dolžnosti lojalnega sodelovanja in bi tako odvzela učinkovitost sistemu nadzora državnih pomoči.

Glede tega se obveznost, ki bremeni države članice in podjetje, ki bo morda upravičeno do novih pomoči, da Komisiji predložijo podatke, na podlagi katerih je mogoče dokazati, da so te pomoči združljive s skupnim trgom, nanaša tudi na potrebo ugotovitve neobstoja kumulativnega učinka novih in starejših nezakonitih pomoči. Če Komisija zato, ker država članica in podjetje, ki je potencialni upravičenec do pomoči, nista upoštevala navedene obveznosti, ni mogla presoditi vpliva na konkurenco, ki izvira iz tega kumulativnega učinka, ji ni mogoče očitati, da ni razmejila ali analizirala zadevnega trga.

(b) Storitve splošnega gospodarskega pomena

Splošno sodišče je v zgoraj navedeni sodbi *Deutsche Post in DHL International proti Komisiji* poudarilo, da je ugotovitve iz sodbe Sodišča z dne 24. julija 2003 v zadevi *Altmark*¹⁸ mogoče v celoti uporabiti za prejšnje odločbe Komisije. Tako je dejstvo, da Komisija v okviru postopka predhodnega preverjanja iz člena 88(2) ES ni mogla opraviti popolnega preizkusa v zvezi s presojo primernosti ravni nadomestila, prejetega za storitev splošnega gospodarskega pomena, kazalnik obstoja resnih težav za presojo, ali je pomoč združljiva s skupnim trgom.

Splošno sodišče je v zgoraj navedeni sodbi *TF1 proti Komisiji* potrdilo, da se pogoji, postavljeni v sodbi *Altmark*, katerih namen je ugotoviti obstoj državne pomoči v smislu člena 87(1) ES, ne smejo zamešati s preizkusom iz člena 86(2) ES, s katerim se ugotavlja, ali se za ukrep, ki pomeni državno pomoč, lahko šteje, da je združljiv s skupnim trgom.

Splošno sodišče tudi poudarja, da ker preverjanje obstoječe pomoči omogoča zgolj sprejetje ukrepov za naprej, čeprav je morebitno čezmerno nadomestilo za nazaj morda lahko pomembno za presojo združljivosti obstoječe pomoči s skupnim trgom, to ne spreminja tega, da tako ugotavljanje ni vedno nujno za pravilno presojo nujnosti predlaganja ustreznih ukrepov za naprej in za določitev teh ukrepov. Tveganje ali neobstoj tveganja za čezmerno nadomestilo za naprej je nazadnje odvisno predvsem od dejanskih značilnosti sistema financiranja, in ne od okolščine, da je ta sistem v preteklosti v praksi povzročil čezmerno nadomestilo.

(c) Merilo zasebnega vlagatelja v tržnem gospodarstvu

Splošno sodišče je v sodbi z dne 15. decembra 2009 v zadevi *EDF proti Komisiji* (T-156/04, še neobjavljena) opozorilo, da je lahko intervencija državnih organov v kakršni koli obliki v kapitalu podjetja državna pomoč. Vendar na podlagi načela enakega obravnavanja javnih in zasebnih podjetij ni tako, kadar je kapital, ki ga država neposredno ali posredno da na razpolago podjetju, dan v okoliščinah, ki ustrezajo običajnim tržnim razmeram. V položajih, v katerih intervencija ni oblastveni akt, se torej uporabi merilo zasebnega vlagatelja, da bi se ugotovilo, ali bi lahko to intervencijo s pridobitnim namenom opravil zasebni subjekt. V zvezi s tem Splošno sodišče poudarja, da v skladu z ustaljeno sodno prakso za presojo, ali ukrepi, ki jih sprejme država, spadajo na področje posebnih pravic, ki jih ima kot javna oblast, ali pa izhajajo iz obveznosti, ki jih mora prevzeti kot delničarka, teh ukrepov ni treba presojati glede na njihovo obliko, ampak glede na njihovo naravo, predmet in pravila, ki veljajo zanje, ob upoštevanju cilja, ki se poskuša doseči z zadevnimi ukrepi.

¹⁸ C-280/00, Recueil, str. I-7747.

V obravnavanem primeru Splošno sodišče ugotavlja, da Komisija ni proučila, ali je povečanje kapitala družbe Électricité de France (v nadaljevanju: EDF), ki ga je Francoska republika izvedla z odpisom davčne terjatve, zakonit ukrep glede na merilo zasebnega vlagatelja. Komisija meni, da tega merila ni mogoče uporabiti za to davčno ugodnost, saj je tak odpis posledica tega, da je država izvajala svoje zakonodajne pristojnosti ali celo posebne pravice javne oblasti. Splošno sodišče zavrača to razlago in poudarja, da uporabe merila zasebnega vlagatelja ni mogoče zavrniti samo zato, ker je povečanje kapitala družbe EDF posledica tega, da se je država odpovedala davčni terjatvi, ki jo je imela do družbe EDF. Komisija mora namreč v takih okoliščinah preveriti, ali bi zasebni vlagatelj opravil po znesku primerljivo naložbo v podobnih okoliščinah ne glede na obliko intervencije države za povečanje kapitala družbe EDF in morebitno uporabo davčnih sredstev za ta namen, in to zato, da bi preverila ekonomsko racionalnost te naložbe in naložbo primerjala z ravnanjem, ki bi ga tak vlagatelj izkazal do istega podjetja v enakih okoliščinah. Poleg tega Splošnosodišče poudarja, da taka obveznost Komisije, da preveri, ali je država vložila kapital v okoliščinah, ki ustrezajo običajnim tržnim razmeram, obstaja ne glede na obliko, v kateri je država vložila kapital, pa naj je podobna obliki, ki bi jo uporabil zasebni vlagatelj, ali ne.

Splošno sodišče nazadnje opozarja, da je namen merila zasebnega vlagatelja prav preveriti, ali bi zasebni vlagatelj, čeprav ima država sredstva, ki jih on nima, v enakih okoliščinah sprejel odločitev o naložbi, primerljivo z odločitvijo države. Narava terjatve, spremenjene v kapital, in posledično dejstvo, da zasebni vlagatelj ne more imeti davčne terjatve, zato nista pomembna za vprašanje, ali je treba merilo zasebnega vlagatelja uporabiti ali ne. Splošno sodišče zato ugotavlja, da je Komisija s tem, da je zavrnila preučitev spornega ukrepa v njegovem kontekstu in uporabo merila zasebnega vlagatelja, nepravilno uporabila pravo. Zato je Splošno sodišče razglasilo izpodbijano odločbo za delno nično.

(d) Obveznost vračila pomoči

Splošno sodišče je v sodbi z dne 30. novembra 2009 v združenih zadevah *Francija proti Komisiji in France Télécom proti Komisiji* (T-427/04 in T-17/05, še neobjavljena) ponovno potrdilo sodno prakso, v skladu s katero mora biti znesek pomoči, ki jo je treba vrniti, brez pretiranih težav mogoče izračunati na podlagi podatkov iz odločbe. Razsodilo je, da se je torej Komisija utemeljeno omejila na ugotovitev obveznosti vračila zadevne pomoči, nacionalnim organom pa prepustila izračun natančnega zneska pomoči, ki jo je treba vrniti, zlasti če je treba pri tem izračunu upoštevati davčne ureditve ali sisteme socialne varnosti, katerih podrobna pravila so določena z veljavno nacionalno zakonodajo. V obravnavanem primeru je treba poudariti dejstvo, da je Komisija uporabila razpon.

V zvezi s tem Splošno sodišče opozarja, da je Komisija v izpodbijani odločbi navedla, da je morala zadevna pomoč znašati med 798 milijoni EUR in 1,14 milijarde EUR. Iz tega je razvidno, da je treba znesek 798 milijonov EUR šteti za najnižji znesek pomoči, ki jo je treba vrniti. Ker zneska, ki določata razpon zneska zadevne pomoči, nista okvirna, izpodbijana odločba tako vsebuje ustrezne podatke, ki bi morali Francoski republiki omogočiti, da sama brez posebnih težav določi dokončni znesek pomoči, ki jo je treba vrniti. Poleg tega Splošno sodišče potrjuje sodno prakso, v skladu s katero mora biti znesek pomoči, ki jo je treba vrniti, brez pretiranih težav mogoče izračunati na podlagi podatkov iz odločbe Komisije. Splošno sodišče ob upoštevanju razlage izpodbijane odločbe, ki jo je podalo Sodišče¹⁹, meni, da je znesek pomoči, ki jo je treba v obravnavanem primeru vrniti, mogoče izračunati brez pretiranih težav in da ustreza vsaj spodnji meji razpona, ki ga je uporabila Komisija.

¹⁹ Sodba z dne 18. oktobra 2007 v zadevi *Komisija proti Franciji* (C-441/06, ZOdl., str. I-8887).

3. Postopkovna pravila

(a) Formalni postopek preiskave

Splošno sodišče je v sodbi z dne 18. novembra 2009 v zadevi *Scheucher-Fleisch in drugi proti Komisiji* (T-375/04, še neobjavljena) poudarilo, da mora Komisija uvesti formalni postopek preiskave, zlasti če se v okviru informacij, pridobljenih v predhodnem postopku preverjanja, še naprej sooča z resnimi težavami pri presoji preiskovanega ukrepa. Vendar je Komisija v trenutku, ko je preučevala združljivost zadevnih pomoči s skupnim trgom, vedela, da eden od členov zadevnega nacionalnega zakona ne izpolnjuje pogoja iz smernic o državni pomoči za oglaševanje, da nacionalne sheme nadzora kakovosti ne smejo biti omejene samo na proizvode z določenim poreklom. Ta določba je zato zbudila dvom glede skladnosti zadevnih pomoči s smernicami o državni pomoči za oglaševanje in bi morala voditi do začetka postopka, določenega v členu 88(2) ES. Splošno sodišče je torej izpodbijano odločbo razglasilo za nično.

Poleg tega je Splošno sodišče v zgoraj navedeni sodbi *Francija proti Komisiji in France Télécom proti Komisiji* navedlo, da bi lahko dejstvo, da je Komisija v izpodbijani odločbi spremenila analizo glede odločbe o začetku formalnega postopka preiskave, pomenilo kršitev pravice države do obrambe samo, če država na podlagi navedb iz te odločbe ali navedb, predloženih pozneje v okviru kontradiktorne razprave med upravnim postopkom, ne bi mogla učinkovito razpravljati o vseh dejanskih in pravnih okoliščinah, upoštevanih v izpodbijani odločbi. Po drugi strani pa razlike med izpodbijano odločbo in odločbo o začetku postopka, do katerih je prišlo, ker je Komisija v celoti ali deloma povzela trditve, ki jih je država navedla, same po sebi ne morejo pomeniti, da je bila kršena pravica do obrambe te države članice.

Tudi v sodbi z dne 4. septembra 2009 v zadevi *Italija proti Komisiji* (T-211/05, še neobjavljena) je Splošno sodišče poudarilo, da formalni postopek preiskave omogoča, da se vprašanja iz odločbe o začetku postopka poglobijo in razjasnijo, tako da morebitnega neskladja med to in končno odločbo ni mogoče šteti za kršitev, ki vpliva na zakonitost zadnje. Iz nobene določbe o nadzoru državnih pomoči ni razvidno, da bi bila Komisija dolžna zadevno državo članico obvestiti o svojem stališču, preden sprejme odločitev, če je bila ta ustrezno pozvana k predložitvi pripomb.

(b) Legitimna pričakovanja

V združenih zadevah *Diputación Foral de Álava in drugi proti Komisiji*, v katerih je bila izdana sodba z dne 9. septembra 2009 (od T-30/01 do T-32/01 in od T-86/02 do T-88/02, še neobjavljena, v pritožbenem postopku), so tožeče stranke zlasti trdile, da je ravnanje Komisije pomenilo izjemno okoliščino, ki bi lahko utemeljevala njihova legitimna pričakovanja glede pravilnosti obravnavanih shem pomoči zaradi neobjave opozorila morebitnim upravičencem do pomoči, ki je bilo predvideno z obvestilom o nezakonitih pomočeh iz leta 1983.

Čeprav Splošno sodišče obžaluje to neobjavo v Uradnem listu, poudarja, da informacija, ki jo vsebuje navedeno obvestilo, ne vsebuje nobene nejasnosti. Poleg tega bi razlaga, ki jo zagovarjajo tožeče stranke, temu obvestilu o nezakonitih pomočeh iz leta 1983 dala pomen, ki bi bil v nasprotju s členom 88(3) ES. Negotovost nezakonito dodeljenih pomoči namreč izhaja iz učinkovanja obveznosti prigrisatve iz člena 88(3) ES in ni odvisna od tega, ali je bilo opozorilo iz obvestila o nezakonitih pomočeh iz leta 1983 objavljeno v Uradnem listu.

Zlasti ne more vračila nezakonito dodeljenih pomoči preprečiti zgolj dejstvo, da Komisija ni objavila takega opozorila, saj bi bil sicer ogrožen sistem nadzora državnih pomoči, ustanovljen s Pogodbo. Iz tega je razvidno, da neobjava opozorila, določenega z obvestilom o nezakonitih

pomočeh iz leta 1983, v Uradnem listu ne pomeni izjemne okoliščine, ki bi lahko utemeljila kakršno koli pričakovanje glede pravilnosti nezakonito dodeljenih pomoči.

Poleg tega je Splošno sodišče v zgoraj navedeni sodbi *Francija proti Komisiji in France Télécom proti Komisiji* trdilo, da je obveznost priglasitve ukrepov, s katerimi se lahko podjetjem dodelijo državne pomoči, namenjena prav odpravi vsakega dvoma glede vprašanja, ali ti ukrepi dejansko pomenijo državne pomoči. Na dan sprejetja zakona, s katerim je bila določena posebna ureditev obdavčenja za družbo France Télécom, ni bilo gotovo, ali bo s to ureditvijo temu podjetju priznana ugodnost. Splošno sodišče torej meni, da bi morala Francija ta ukrep priglasiti Komisiji. Brez te priglasitve pred uvedbo zadevne ureditve obdavčenja se ne more sklicevati na načelo varstva legitimnih pričakovanj, razen če dokaže obstoj izjemnih okoliščin.

(c) Postopek sprejemanja odločb

Splošno sodišče je v zgoraj navedeni sodbi *Francija proti Komisiji in France Télécom proti Komisiji* podalo pomembno pojasnilo v zvezi s postopkom sprejemanja odločb Komisije na področju državnih pomoči. Splošno sodišče namreč meni, da ni mogoče izključiti, da – kot določa člen 13, drugi odstavek, Poslovnika Komisije²⁰ – kolegij članov Komisije enemu ali več svojim članom naroči, naj sprejmejo končno besedilo odločbe, katere vsebino je določil med razpravo. Če kolegij uporabi to možnost, mora sodišče, ki mu je bilo predloženo vprašanje o pravilnosti take pooblastitve, preveriti, ali se lahko šteje, da je kolegij sprejel zadevno odločbo v vseh njenih dejanskih in pravnih elementih. Ker je Splošno sodišče v obravnavanem primeru ugotovilo, da formalne razlike med različico izpodbijane odločbe, sprejeto 2. avgusta 2004, in besedilom, ki ga je kolegij članov Komisije odobril 19. in 20. julija 2004, niso vplivale na obseg izpodbijane odločbe, tožbenemu razlogu ni ugodilo.

Znamka Skupnosti

Odločbe o uporabi Uredbe (ES) št. 40/94, nadomeščene z Uredbo (ES) št. 207/2009²¹, s katero pa se v bistvu zgolj kodificirajo predpisi o znamki Skupnosti, ki so bili po letu 1994 večkrat znatno spremenjeni, leta 2009 še vedno pomenijo velik del zadev, končanih pred Splošnim sodiščem (168 zadev, kar pomeni 30 % skupnega števila zadev, končanih leta 2009).

1. Absolutni razlogi za zavrnitev in absolutni razlogi za ničnost

Člen 7(1)(c) Uredbe št. 40/94 prepoveduje, da bi se kot znamka Skupnosti registrirali znaki, ki zaradi svoje opisnosti ne morejo izpolnjevati funkcije označevanja gospodarskega porekla označenega blaga ali storitev. Poleg tega je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso opisnost znaka presojati na eni strani glede na označene proizvode ali storitve in na drugi strani glede na to, kako ga dojema upoštevena javnost.²²

Splošno sodišče je v sodbi z dne 19. novembra 2009 v zadevi *Torresan proti UUNT – Klosterbrauerei Weissenhohe (CANNABIS)* (T-234/06, še neobjavljena) zavrnilo tožbo, vloženo zoper odločbo

²⁰ UL L 308, 8.12.2000, str. 26.

²¹ Uredba Sveta (ES) št. 40/94 z dne 20. decembra 1993 o znamki Skupnosti (UL 1994, L 11, str. 1), nadomeščena z Uredbo Sveta (ES) št. 207/2009 z dne 26. februarja 2009 o blagovni znamki Skupnosti (UL L 78, str. 1). Vendar to poročilo napotuje le na oštevilčenje členov iz Uredbe št. 40/94.

²² Sodbi Sodišča z dne 20. septembra 2001 v zadevi *Procter & Gamble proti UUNT* (C-383/99 P, Recueil, str. I-6251, točka 39) in z dne 21. oktobra 2004 v zadevi *UUNT proti Erpo Möbelwerk* (C-64/02 P, Recueil, str. I-10031, točka 43).

odbora za pritožbe Urada za usklajevanje na notranjem trgu (znamke in modeli) (UUNT), v skladu s katero je za povprečnega potrošnika besedni znak CANNABIS opis lastnosti piva, vina in drugih alkoholnih pijač, ki lahko poleg drugih sestavin vsebujejo *cannabis* kot aromo pri njihovi izdelavi. Te ugotovitve ne omaja dejstvo, da ima izraz „cannabis“ sugestivni in namigujoč učinek, ki daje vtis ugodja, razvedrila ali sprostitve.

Poleg tega je Splošno sodišče v sodbah z dne 19. novembra 2009 v združenih zadevah *Agencja Wydawnicza Technopol proti UUNT (222, 333 in 555)* (od T-200/07 do T-202/07), v združenih zadevah *Agencja Wydawnicza Technopol proti UUNT (350, 250 in 150)* (od T-64/07 do T-66/07) in v zadevi *Agencja Wydawnicza Technopol proti UUNT (1000)* (T-298/06) (neobjavljene) pojasnilo, da so besedni znaki, sestavljeni zgolj iz številke, opisni za proizvode, kot so brošure, revije, dnevni časopisi in igre, če napotujejo na lastnosti navedenih proizvodov, zlasti na količino zbranih strani, del, informacij in iger.

V zvezi s figurativnimi znaki, ki jih sestavljajo številke v pravokotniku z barvnim okrasjem, je Splošno sodišče v sodbi z dne 19. novembra 2009 v združenih zadevah *Agencja Wydawnicza Technopol proti UUNT (100 in 300)* (T-425/07 in T-426/07, še neobjavljena) odločalo o posledicah zavrnitve podjetja, ki je vložilo prijavo za registracijo teh znakov kot znamk Skupnosti, da bi na podlagi člena 38(2) Uredbe št. 40/94 navedlo, da odklanja izključno pravico na navedenih številkah. Potem ko je opozorilo, da lahko UUNT na podlagi te določbe – če znamka vsebuje element, ki nima razlikovalnega učinka, in če bi vključitev omenjenega elementa povzročila dvome glede obsega varstva blagovne znamke – kot pogoj za registracijo omenjene blagovne znamke zahteva, naj prijavitelj navede, da odklanja vsako izključno pravico do takega elementa, je Splošno sodišče pojasnilo, da je namen takih navedb poudariti dejstvo, da izključna pravica, ki je priznana nosilcu znamke, ne obsega tudi elementov brez razlikovalnega učinka, ki jih znamka vsebuje, in da za presojo razlikovalnega učinka elementov prijavljenih znakov na podlagi člena 38(2) Uredbe št. 40/94 tako ni treba, da se razlikovalni učinek nanaša na celoten vtis zadevnih znakov, temveč zadostuje, da se nanaša na elemente, ki jih sestavljajo.

Poleg tega se je Splošno sodišče ponovno izreklo o razlikovalnem učinku zelo preprostih figurativnih znakov, in sicer klicaja, samega ali v pravokotniku, v sodbah z dne 30. septembra 2009 v zadevi *Joop! proti UUNT (!)* (T-75/08, neobjavljena) in v zadevi *Joop! proti UUNT (!) (Znak v obliki klicaja v pravokotniku)* (T-191/08, neobjavljena). Opozarja, da registracija znamke, ki je sestavljena iz znakov, ki se uporabljajo v oglasnem sloganu, prikazujejo kakovost ali vabijo k nakupu proizvodov ali storitev, kot taka ni izključena zaradi take uporabe. Vendar ima znak, ki opravlja drugačne naloge kot znamka v tradicionalnem smislu, razlikovalni učinek samo takrat, ko ga je neposredno mogoče zaznati kot pokazatelja izvora zadevnih proizvodov in storitev. Dalje opozarja, da v obravnavanem primeru potrošniki, vključno z bolj pozornimi, ne morejo ugotoviti izvora označenih proizvodov na podlagi klicaja, ki naj bi se prej dojemal kot pohvala, tudi če je bil v pravokotnem okvirju, drugotnem elementu, ki zadevnemu znaku daje videz nalepke. Poleg tega je Splošno sodišče v sodbi z dne 20. januarja 2009 v zadevi *Pioneer Hi-Bred International proti UUNT (OPTIMUM)* (T-424/07, neobjavljena) pojasnilo, da se znak OPTIMUM zaradi njegove običajne rabe kot generičnega pohvalnega izraza v vsakdanjem jeziku in pri trgovanju ne more šteti za primeren za identificiranje trgovskega izvora proizvodov, ki jih označuje, in da dejstvo, da so označeni proizvodi namenjeni specializirani javnosti, nikakor ne vpliva na to presojo, saj je pozornost take javnosti, ki je na splošno visoka, razmeroma nizka pri oglaševalskih označbah.

Na podlagi člena 7(3) Uredbe št. 40/94 je znamko mogoče registrirati, če je pridobila razlikovalni učinek za označene proizvode ali storitve na podlagi svoje uporabe. V zvezi s tem je Splošno sodišče v sodbi z dne 28. oktobra 2009 v zadevi *BCS proti UUNT – Deere (Kombinacija zelene in rumene barve)* (T-137/08, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) najprej opozorilo, da vsaka uporaba znamke,

v obravnavanem primeru kombinacije zelene in rumene barve, ne pomeni nujno uporabe znaka kot znamke. Vendar pa je v tem primeru odločba UUNT, da se znamka, ki jo sestavlja navedeni znak, ne razglasi za nično, temeljila zlasti na pojasnilih poklicnih združenj, v skladu s katerimi se je kombinacija zelene in rumene barve pripisovala intervenientkinim poljedelskim strojem, in na dejstvu, da je uporabljala isto kombinacijo barv na vseh svojih strojih v daljšem obdobju. Poleg tega je Splošno sodišče pojasnilo, da čeprav je treba dokazati, da je izpodbijana znamka pridobila razlikovalni učinek v celotni Uniji, se ne zahteva predložitev istih dokazov za vsako državo članico.

2. Relativni razlogi za zavrnitev in relativni razlogi za ničnost

Pomembni prispevki sodne prakse tega leta se nanašajo na presojo podobnosti znakov in oceno verjetnosti zmede. Najprej je Splošno sodišče v sodbi z dne 28. oktobra 2009 v zadevi *CureVac proti UUNT – Qiagen (RNAiFect)* (T-80/08, še neobjavljena) menilo, da je bila podobnost znakov RNAiFect in RNAActive zaradi enakih prvih treh črk zelo zmanjšana zaradi različnih zadnjih petih črk. Pojasnjuje, da čeprav potrošnik ponavadi daje večji pomen začetkom besed, ker so prej izgovorjeni, javnost ne meni, da je opisni ali šibko razlikovalni element, ki je del sestavljene znamke, razlikovalen in prevladujoč element v celotnem vtisu, ki ga ta ustvari. Vendar je imel v obravnavanem primeru element „rna“ manjši razlikovalni učinek, saj naj bi potrošnik predpostavljal obstoj navezave na neko kemično spojino. Zato javnost tega elementa ne more šteti za razlikovalen in prevladujoč element v celotnem vtisu, ki ga ustvarjata zadevni sestavljeni znamki. Po drugi strani je Splošno sodišče v sodbi z dne 2. decembra 2009 v zadevi *Volvo Trademark proti UUNT – Grebenshikova (SOLVO)* (T-434/07, še neobjavljena) menilo, da znaka SOLVO in VOLVO odražata določeno stopnjo slušne podobnosti in je zato UUNT napačno menil, da mu ni treba opraviti celovite presoje verjetnosti zmede.

Nato je Splošno sodišče v sodbi z dne 8. julija 2009 v zadevi *Laboratorios Del Dr. Esteve proti UUNT – Ester C (ESTER-E)* (T-230/07, neobjavljena) natančno določilo nekatere okoliščine, v katerih lahko konceptualna primerjava med znakoma nevtralizira vidne in slušne podobnosti med istima znakoma. Poudarja, da čeprav znak ESTEVE razen v španščini nima pomena v drugih uradnih jezikih Unije, se bo znak ESTER-E povezoval z dobro znanim imenom oziroma s kemijsko spojino in da na podlagi te konceptualne razlike med navedenima znakoma ni verjetnosti zmede. Po drugi strani je Splošno sodišče v sodbi z dne 29. oktobra 2009 v zadevi *Peek & Cloppenburg proti UUNT – Redfil (Agile)* (T-386/07, neobjavljena) pojasnilo, da take okoliščine niso podane v položajih, v katerih ima znak, katerega pomen lahko upoštevna javnost takoj prepozna, zgolj omejen razlikovalni učinek za označene proizvode ali storitve. Meni, da konceptualna razlika med znakoma Aygill's in Agile ni zadostna, da bi nevtralizirala vidne in slušne podobnosti med tema znakoma. Za zadevne proizvode, in sicer športne izdelke in oblačila, ima namreč beseda „agile“ učinek pohvale, ki bi jo potrošnik glede na navedene podobnosti lahko pripisal prejšnji znamki. Poleg tega je Splošno sodišče v sodbi z dne 23. septembra 2009 v zadevi *Viñedos y Bodegas Príncipe Alfonso de Hohenlohe proti UUNT – Byass (ALFONSO)* (T-291/07, neobjavljena) potrdilo presojo UUNT, v skladu s katero sta prejšnja znamka PRINCIPE ALFONSO in prijavljena znamka ALFONSO za španskega potrošnika konceptualno različni, zlasti zato, ker element „principe“ razlikuje eno osebo med vsemi, ki imajo enako ime, in ima tako ta znak jasen in določen pomen, tako da ga lahko upoštevna javnost takoj razume.

Glede primerjave proizvodov ali storitev je Splošno sodišče v sodbi z dne 22. januarja 2009 v zadevi *Commercy proti UUNT – easyGroup IP Licensing (easyHotel)* (T-316/07, še neobjavljena), potem ko je opozorilo, da so proizvodi ali storitve komplementarni, kadar med njimi obstaja taka povezava, da je eden nujno potreben ali pomemben za uporabo drugega, pojasnilo, da ta opredelitev pomeni, da se lahko ti proizvodi ali storitve uporabljajo skupaj in so zato namenjeni isti javnosti.

Nadaljnji pomemben razvoj sodne prakse tega leta se nanaša na člen 8(4) Uredbe št. 40/94, zlasti v zvezi s postopki za ugotavljanje ničnosti. Splošno sodišče je v sodbi z dne 24. marca 2009 v združenih zadevah *Moreira da Fonseca proti UUNT – General Óptica (GENERAL OPTICA)* (od T-318/06 do T-321/06, še neobjavljena) opozorilo, da mora navedeni znak, da bi omogočal ugovor zoper registracijo ali predlog za razglasitev ničnosti znamke Skupnosti na podlagi navedene določbe, kumulativno izpolnjevati štiri pogoje: uporabljen mora biti v gospodarskem prometu; imeti mora več kot le lokalni pomen; pravice do tega znaka so morale biti v skladu s pravom države članice, kjer se je znak uporabljal, pridobljene pred datumom vložitve prijave znamke Skupnosti in ta znak mora imetniku podeljevati pravico do prepovedi uporabe poznejše znamke. Dalje je Splošno sodišče natančno določilo, da je treba prva pogoja razlagati zgolj ob upoštevanju prava Unije, medtem ko je treba druga pogoja presojati ob upoštevanju meril, ki jih določa veljavno nacionalno pravo. Nazadnje je glede drugega pogoja razsodilo, prvič, da je treba pomen presojati glede na ozemeljsko in tudi gospodarsko razsežnost in, drugič, da dejstvo, da znak imetniku podeljuje izključno pravico na celotnem nacionalnem ozemlju, samo po sebi ne zadostuje za ugotovitev, da njegov pomen ni zgolj lokalni. Poleg tega je Splošno sodišče v sodbi z dne 11. junija 2009 v združenih zadevah *Last Minute Network proti UUNT – Last Minute Tour (LAST MINUTE TOUR)* (T-114/07 in T-115/07, še neobjavljena) poudarilo, da mora odbor za pritožbe pri uporabi zgoraj navedene določbe upoštevati tako nacionalno zakonodajo zadevne države članice, ki se uporablja v skladu z napotitvijo, določeno s to določbo, kot upoštevno nacionalno sodno prakso.

Poleg tega je Splošno sodišče v sodbi z dne 14. maja 2009 v zadevi *Fiorucci proti UUNT – Edwin (ELIO FIORUCCI)*, (T-165/06, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) preverilo, ali je oddelek za pritožbe UUNT upošteval pogoje za uporabo člena 52(2) Uredbe št. 40/94. V obravnavanem primeru je Elio Fiorucci med drugim predlagal razglasitev ničnosti znamke ELIO FIORUCCI s sklicevanjem na svojo pravico do osebnega imena, ki je zaščitena z italijanskim pravom. Splošno sodišče je opozorilo, da lahko UUNT v skladu s to določbo razglasi ničnost znamke Skupnosti, če je mogoče njeno uporabo prepovedati zlasti na podlagi pravice do osebnega imena, ki je varovana z nacionalnim pravom, in ugotovilo, da varstvo, zagotovljeno z upoštevno italijansko določbo, ni izključeno, kadar je ime zadevne osebe postalo splošno znano zaradi njene trgovske dejavnosti.

Poleg tega je sodba z dne 30. junija 2009 v zadevi *Danjaq proti UUNT – Mission Productions (Dr. No)* (T-435/05, še neobjavljena) Splošnemu sodišču omogočila, da je pojasnilo, da enak znak lahko uživa varstvo avtorskega prava kot izvirno ustvarjalno delo in varstvo prava znamk kot označba trgovskega izvora označenih proizvodov in storitev. Splošno sodišče opozarja, da ti izključni pravici temeljita na različnih lastnostih, in sicer na eni strani na izvirnosti ustvarjalnega dela in na drugi strani na sposobnosti znaka, da razlikuje navedeni trgovski izvor. Čeprav je naslov filma lahko v skladu z nekaterimi nacionalnimi pravicami zavarovan kot umetniško delo, neodvisno od varstva, priznanega samemu filmu, pa samodejno ne uživa varstva, ki se priznava znamkam. Zato tudi če se predpostavlja, da znaka Dr. No in Dr. NO omogočata razlikovanje filma s tem naslovom od drugih filmov iz serije „James Bond“, na podlagi tega ni mogoče ugotoviti, da taki znaki označujejo trgovsko poreklo označenih proizvodov in storitev.

Nazadnje je Splošno sodišče pojasnilo pravila v zvezi z dokazom za resno in dejansko uporabo prejšnje znamke v postopku za ugotavljanje ničnosti. V sodbi z dne 12. junija 2009 v zadevi *Harwin International proti UUNT – Cuadrado (Pickwick COLOUR GROUP)* (T-450/07, še neobjavljena) je natančno določilo, da mora UUNT presoditi vprašanje dokaza o resni uporabi prejšnje znamke tudi, kadar imetnik znamke Skupnosti, za katero se zahteva ugotovitev ničnosti, tega ni posebej predlagal, je pa izpodbijal dokaze, ki jih je v zvezi s tem predložil imetnik prejšnje znamke.

3. Razlogi za razveljavitev

Pravice imetnika znamke Skupnosti se lahko v skladu s členom 50 Uredbe št. 40/94 razveljavijo, zlasti kadar lahko zaradi uporabe znamke v javnosti obstaja verjetnost zmede glede narave, kakovosti ali geografskega izvora označenega blaga ali storitev.

Glede tega je Splošno sodišče v zgoraj navedeni sodbi *ELIO FIORUCCI* menilo, da to, da sta znamka in rodbinsko ime enaka, ne zadostuje za sklepanje, da zadevna javnost misli, da je oseba, katere rodbinsko ime sestavlja znamko, oblikovala proizvode, označene s to znamko, saj javnost ve, da se za vsako znamko, ki je rodbinsko ime, ne skriva nujno modni oblikovalec z enakim imenom. Da bi bilo mogoče uporabiti člen 50 Uredbe št. 40/94, mora zainteresirana oseba dokazati, da je bila znamka uporabljena prevarantsko ali da obstaja dovolj velika nevarnost prevare, kar v obravnavanem primeru ni bilo dokazano.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 10. decembra 2009 v zadevi *Stella Kunststofftechnik proti UUNT – Stella Pack (Stella)* (T-27/09, še neobjavljena) tudi natančno določilo predmet in učinke postopkov za razveljavitev ter postopkov z ugovorom. Poudarja zlasti, da upoštevne določbe ne določajo, da lahko postopek z ugovorom, ki je bil sprožen na podlagi prejšnje znamke in še vedno poteka, kakor koli vpliva na dopustnost ali celo na potek postopka za razveljavitev te znamke. Postopek z ugovorom in postopek za razveljavitev sta namreč posebna in med seboj neodvisna: namen ugovora je pod določenimi pogoji preprečiti prijavo za registracijo znamke zaradi obstoja prejšnje znamke, saj zavrnitev tega ugovora ne pomeni razveljavitve zadevne znamke, medtem ko se razveljavitev lahko doseže samo na podlagi sprožitve postopka v ta namen.

4. Obličnostna in postopkovna vprašanja

Ker je sodna praksa v zvezi z obličnostnimi in postopkovnimi vprašanji to leto posebej bogata, se je treba omejiti na navajanje njenih glavnih prispevkov.

Prvič, posebej pomembna je sodba z dne 14. oktobra 2009 v zadevi *Ferrero proti UUNT – Tirol Milch (TImi KiNDERJOGHURT)* (T-140/08, še neobjavljena, v pritožbenem postopku), saj je lahko Splošno sodišče z njo v kontekstu postopka za ugotovitev ničnosti natančno ovrednotilo ugotovitve in sklepe, do katerih je prišel odbor za pritožbe UUNT v prejšnji odločbi, ki se je nanašala na postopek z ugovorom med istima strankama in na isto znamko Skupnosti. Zlasti je bilo razsojeno, da ni mogoče uporabiti niti načela pravnomočnosti, saj so postopki pred UUNT upravni in upoštevne določbe ne določajo pravila v tem smislu, niti varstva pridobljenih pravic in varstva legitimnih pričakovanj, saj Uredba št. 40/94 ne izključuje možnosti postopka za ugotovitev ničnosti zaradi neuspeha postopka z ugovorom.

Drugič, v zvezi s posledicami, ki jih ima razveljavitev odločbe odbora za pritožbe za UUNT, je Splošno sodišče v sodbi z dne 25. marca 2009 v zadevi *Kaul proti UUNT – Bayer (ARCOL)* (T-402/07, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) navedlo, da bi moral UUNT zagotoviti, da se s pritožbo, ki je po navedeni razveljavitvi spet postala predmet pritožbenega postopka, doseže nova odločba, ki jo po možnosti sprejme isti odbor. Pojasnjuje, da če v sodbi o razveljavitvi ni bilo sprejeto stališče glede podobnosti ali nepodobnosti nasprotujočih si znamk, kot v obravnavanem primeru, mora odbor za pritožbe še enkrat obravnavati to vprašanje ne glede na stališče, sprejeto v razveljavljeni prejšnji odločbi.

Tretjič, Splošno sodišče je natančno določilo obseg obveznosti obrazložitve odločb odborov za pritožbe, kadar je z znamko označenih več proizvodov ali storitev. V sodbi z dne 2. aprila 2009 v zadevi *Zuffa proti UUNT (ULTIMATE FIGHTING CHAMPIONSHIP)* (T-118/06, še neobjavljena) je

navedlo, da je mogoče sprejeti skupno obrazložitev za vrsto proizvodov ali storitev le, če med njimi obstaja dovolj neposredna in konkretna vez, da je mogoče, prvič, da je z ugotovitvami, ki sestavljajo obrazložitev zadevne odločbe za vse proizvode in storitve, ki spadajo v to kategorijo, dovolj jasno oblikovano razlogovanje odbora za pritožbe in, drugič, da se lahko brez razlike uporabljajo za vsakega od zadevnih proizvodov in storitev. V sodbi z dne 20. maja 2009 v združenih zadevah *CFCMCEE proti UUNT (P@YWEB CARD in PAYWEB CARD)* (T-405/07 in T-406/07, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) je dodalo tudi, da mora skupna obrazložitev sodišču vseeno omogočati, da opravlja svoj nadzor. Poleg tega, kadar odločba ne vsebuje niti osnutka obrazložitve v zvezi z razlogi, iz katerih je UUNT presodil, da nekateri proizvodi oblikujejo homogeno skupino, ni dovoljeno dopolniti obrazložitve odločbe med postopkom.

Četrtrič, Splošno sodišče je v sodbi z dne 3. junija 2009 v zadevi *Frosch Touristik proti UUNT – DSR touristik (FLUGBÖRSE)* (T-189/07, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) natančno določilo, daj je zgolj datum vložitve zahteve za registracijo, ne pa datum registracije, upoštevni datum za presojo, ki jo mora UUNT opraviti v postopku za ugotavljanje ničnosti, v katerem se navaja, da znamka Skupnosti ne izpolnjuje pogojev iz člena 7 Uredbe št. 40/94. S tem pristopom se je namreč mogoče izogniti temu, da bi se zaradi trajanja postopka registracije povečala verjetnost, da znamke ne bi bilo več mogoče registrirati.

Petič, Splošno sodišče se je v sodbah z dne 7. maja 2009 v zadevi *Omnicare proti UUNT – Astellas Pharma (OMNICARE)* (T-277/06), z dne 12. maja 2009 v zadevi *Jurado Hermanos proti UUNT (JURADO)* (T-410/07), z dne 13. maja 2009 v zadevi *Aurelia Finance proti UUNT (AURELIA)* (T-136/08) in z dne 23. septembra 2009 v združenih zadevah *Evets proti UUNT (DANELECTRO in QWIK TUNE)* (T-20/08 in T-21/08, v pritožbenem postopku) (še neobjavljene) izreklo glede področja uporabe člena 78 Uredbe št. 40/94 v zvezi z vrnitvijo v prejšnje stanje, v skladu s katerim lahko prijavitelj ali imetnik znamke ali katera koli druga stranka v postopku pred UUNT, ki ni upoštevala časovnega roka, pod določenimi pogoji ponovno pridobi pravice. Zlasti v prvi in četrti zgoraj navedeni sodbi je Splošno sodišče natančno določilo, da se ta določba uporablja za rok za izpodbijanje odločbe pred odborom za pritožbe, ne pa za rok za vložitev same zahteve za vrnitev v prejšnje stanje. Poleg tega je v drugi sodbi pojasnilo pojem „stranka v postopku“, medtem ko je v tretji določilo, da če imetnik znamke prenese administrativne naloge v zvezi z njenim podaljšanjem na družbo, ki je za to specializirana, je treba preveriti, ali ima ta potrebna zagotovila, na podlagi katerih je mogoče domnevati, da bo dobro izvajala navedene naloge. Zlasti kadar ta družba vzpostavi računalniško voden sistem za opozarjanje glede rokov, mora predvideti tudi mehanizem za odkrivanje in odpravo morebitnih napak.

Nazadnje, Splošno sodišče je glede odločbe o preklicu, ki jo sprejme organ UUNT, da bi se odpravila napaka dela v zvezi s stroški odločbe, ki jo je prej sprejel ta organ, v sodbi z dne 1. julija 2009 v zadevi *Okalux proti UUNT – Messe Düsseldorf (OKATECH)* (T-419/07, še neobjavljena) potrdilo, da ker je ta razveljavitev lahko zgolj delna, je treba pritožbeni rok določiti glede na prvo odločbo.

Okolje – Sistem za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov

Splošno sodišče je v sodbah z dne 23. septembra 2009 v zadevah *Estonija proti Komisiji* (T-263/07, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) in *Poljska proti Komisiji* (T-183/07, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) potrdilo pomembne prispevke v zvezi z razdelitvijo pristojnosti med državami članicami in Komisijo pri oblikovanju nacionalnih načrtov razdelitve pravic do emisije

(v nadaljevanju: NNR) držav članic in preverjanju skladnosti teh NNR – ki ga opravlja Komisija – z merili, določenimi z Direktivo 2003/87/ES²³.

V obravnavanem primeru je Komisija v izpodbijanih odločbah ugotovila, da so NNR Republike Poljske in Republike Estonije neskladni z nekaterimi merili, ki jih določa Direktiva 2003/87, in navedla, da ne bodo vloženi ugovori zoper te NNR, če bodo opravljene nekatere spremembe. Zadevni državi članici sta pred Splošnim sodiščem trdili, da je Komisija s tem, da je določila zgornjo mejo pravic do emisije toplogrednih plinov, nad katero bodo njuni NNR zavrjeni, in s tem, da je v zvezi s tem s svojo metodo analize nadomestila metodo analize države članice, kršila razdelitev pristojnosti, ki jo določa Direktiva 2003/87. Splošno sodišče je ugodilo tem predlogom in razglasilo izpodbijani odločbi za nični.

Splošno sodišče ugotavlja, da je zmanjšanje emisij toplogrednih plinov bistveno v boju zoper globalno segrevanje, ki pomeni eno največjih socialnih, ekonomskih in okoljskih groženj, s katerimi se v tem času spopada svet. Sledenje temu cilju vseeno ne bi moglo upravičiti ohranitve veljavnosti odločbe o zavrnitvi NNR, če bi bil ta akt sprejet s kršitvijo pristojnosti, ki so z Direktivo 2003/87 podeljene državam članicam in Komisiji.

Splošno sodišče opozarja, da navedena direktiva na podlagi člena 249, tretji odstavek, ES zavezuje države naslovnice glede cilja, ki ga je treba doseči, vendar jim prepušča izbiro primernih oblik in metod. Komisija mora pri opravljanju nadzora dokazati, da so instrumenti, ki jih je država članica uporabila v ta namen, v nasprotju s pravom Skupnosti. Dosledna uporaba teh načel je bistvena za zagotovitev spoštovanja načela subsidiarnosti, ki pomeni, da Skupnost na področjih, ki niso v njeni izključni pristojnosti, ukrepa le, če in kolikor države članice ne morejo zadovoljivo doseči zelenih ciljev.

Poleg tega Splošno sodišče navaja, da je iz določb Direktive 2003/87 jasno razvidno, prvič, da je le država članica pristojna za pripravo NNR ter sprejetje končne odločitve, s katero določi skupno količino pravic, ki jih bo dodelila za vsako petletno obdobje, in razdelitev te količine med gospodarske subjekte in, drugič, da je Komisija pristojna za nadzor tega NNR ob upoštevanju meril, ki jih določa navedena direktiva, saj lahko država članica dodeli pravice le, če je Komisija po svoji prvotni zavrnitvi sprejela predlagane spremembe načrta. Poleg tega Splošno sodišče pojasnjuje, da ima Komisija v zvezi z ugotovljenim neskladjem pravico podati pripombe in predloge, ki državi članici omogočijo spremembo njenega NNR, tako da postane skladen z navedenimi merili.

Vendar Splošno sodišče meni, da je Komisija z natančnejšo določitvijo količine pravic in z zavrnitvijo NNR zadevnih držav članic, ker skupna količina predlaganih pravic presega ta prag, preseгла meje pooblastil za nadzor, ki ji ga dodeljuje Direktiva 2003/87, saj to količino določi zgolj država članica.

Prav tako, čeprav lahko Komisija pripravi lastni ekološki in ekonomski model za preverjanje, ali so NNR različnih držav članic v skladu z merili iz Direktive 2003/87, pri čemer ima široko diskrecijsko pravico, pa nasprotno ne more zahtevati neupoštevanja podatkov iz NNR, da bi jih nadomestila s podatki, pridobljenimi na podlagi svoje metode presoje, saj bi se ji s tem priznalo dejansko pooblastilo za poenotenje, ki ji ga navedena direktiva ne priznava. Splošno sodišče tudi ugotavlja, da mora država članica pri pripravi svojega NNR izbrati politike, ki se sprejmejo, metodo, ki se uporabi, in podatke, ki se upoštevajo, da bi predvidela razvoj zadevnih emisij, saj je nadzor Komisije

²³ Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES (UL L 275, str. 32).

nad temi izbirami omejen na preverjanje verodostojnosti in zadostnosti podatkov in parametrov, na katere se opirajo.

Splošno sodišče je torej razsodilo, da je Komisija s tem, da je s svojo metodo analize nadomestila tisto, ki so jo uporabile zadevne države članice, namesto da bi zgolj opravila nadzor nad skladnostjo njihovih NNR z merili, določenimi z Direktivo 2003/87, po potrebi ob upoštevanju podatkov, pridobljenih s svojo metodo, prekoračila pooblastila, ki so ji bila zaupana s to direktivo.

Skupna zunanja in varnostna politika

1. Boj proti terorizmu

Splošno sodišče je v sodbi z dne 30. septembra 2009 v zadevi *Sison proti Svetu* (T-341/07, še neobjavljena), prvič, opozorilo na načela, ki so razvidna iz sodb *Organizacija mudžahidov iranskega ljudstva proti Svetu*²⁴ in *Sison proti Svetu*²⁵, ki se nanašajo na obveznost obrazložitve odločb o zamrznitvi sredstev oseb, povezanih s terorističnimi dejavnostmi. Obrazložitev prvotnega sklepa o zamrznitvi sredstev in obrazložitev poznejših sklepov se morata sklicevati ne le na pravne pogoje za uporabo Uredbe (ES) št. 2580/2001²⁶, zlasti na obstoj sklepa pristojnega nacionalnega organa, temveč tudi na specifične in konkretne razloge, zaradi katerih Svet meni, da se mora ukrep zamrznitve sredstev nanašati na zadevno osebo. Poleg tega se široka pooblastila za presojo, ki jih ima Svet na voljo glede okoliščin, ki jih je treba upoštevati pri sprejetju ali ohranitvi ukrepa zamrznitve sredstev, raztezajo na oceno grožnje, ki jo lahko še naprej pomeni oseba ali organizacija, ki je v preteklosti izvršila teroristična dejanja, ne glede na prekinitev njenih dejavnosti med bolj ali manj dolgim obdobjem. V teh okoliščinah od Sveta ni mogoče zahtevati, da čim podrobneje navede, kako zamrznitev sredstev zainteresirane osebe konkretno prispeva k boju proti terorizmu, ali da predloži dokaze za to, da bi zainteresirana oseba ta sredstva lahko uporabila za to, da bi v prihodnosti izvršila ali poskusila izvršiti teroristična dejanja.

Drugič, Splošno sodišče, potem ko je opozorilo na pogoje za izvršitev odločbe o zamrznitvi sredstev, na pravila v zvezi z dokaznim bremenom Sveta v teh okoliščinah in na obseg sodnega nadzora na obravnavanem področju, poudarja, da mora biti ob upoštevanju besedila, smisla in ciljev zadevnih določb kot tudi bistvene vloge, ki jo imajo nacionalni organi v procesu zamrznitve sredstev, odločba o „začetku preiskave ali pregona“, zato da se Svet lahko veljavno sklicuje nanjo, izdana v okviru nacionalnega postopka, katerega neposreden in bistven namen je sprejetje preventivnih ali restriktivnih ukrepov zoper zainteresirano osebo na podlagi boja proti terorizmu in zaradi njene vpletenosti vanj. Ta zahteva v primeru odločbe nacionalne sodne oblasti, ki le podredno in posredno odloča o morebitni vpletenosti zainteresirane osebe v tako dejavnost v okviru spora, ki se na primer nanaša na državljanske pravice in obveznosti, ni izpolnjena.

Poleg tega Splošno sodišče pojasnjuje, da kadar Svet po ponovni preučitvi želi sprejeti ali ohraniti ukrep zamrznitve sredstev iz naslova Uredbe št. 2580/2001 na podlagi nacionalne odločbe o „začetku preiskave ali pregona“ za teroristično dejanje, mora upoštevati poznejši razvoj teh preiskav ali pregonov. Vendar se lahko zgodi, da je preiskava policijskih ali varnostnih organov končana, ne da bi se nadaljeval sodni postopek, ker ni bilo mogoče zbrati dovolj dokazov, ali pa da se sodna preiskava iz istih razlogov ustavi. Prav tako se lahko zaradi odločbe o pregonu opusti

²⁴ Sodba z dne 12. decembra 2006 (T-228/02, ZOdl., str. II-4665).

²⁵ Sodba z dne 11. julija 2007 (T-47/03, neobjavljena).

²⁶ Uredba Sveta (ES) št. 2580/2001 z dne 27. decembra 2001 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte zaradi boja proti terorizmu (UL L 344, str. 70).

pregon ali plačilo kazni. Bilo bi nedopustno, da Svet ne bi upošteval teh elementov, ki so del celote informacij, ki jih je treba upoštevati za presojo položaja. Drugačna odločitev bi Svetu in državam članicam ponovno vrnila neomejeno pooblastilo za zamrznitev sredstev osebe za nedoločen čas, ne da bi bil nad tem mogoč kakršen koli sodni nadzor, in sicer ne glede na izid morebitnih sodnih postopkov, ki bi mu sledili.

2. Boj proti širjenju jedrskega orožja

Splošno sodišče je v združenih zadevah *Melli Bank proti Svetu* (sodba z dne 9. julija 2009, T-246/08 in T-332/08, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) in v zadevi *Bank Melli Iran proti Svetu* (sodba z dne 14. oktobra 2009, T-390/08, še neobjavljena, v pritožbenem postopku), ki so bile končane po hitrem postopku, prvič preučilo tožbe zoper ukrepe zamrznitve sredstev, sprejete v okviru sistema omejevalnih ukrepov, uvedenega zaradi pritiska na Islamsko republiko Iran, da bi ustavila jedrske dejavnosti, ki pomenijo tveganje širjenja jedrskega orožja, in razvoj sistemov za dobavo jedrskega orožja.

Pobudo za zadevni sistem je dala resolucija Varnostnega sveta Združenih narodov, izvedena z Uredbo Sveta (ES) št. 423/2007²⁷, ki predvideva zamrznitev sredstev oseb, subjektov ali organizacij, ki jih je imenoval Varnostni svet, in zamrznitev sredstev subjektov, ki so v lasti ali pod nadzorom subjektov, za katere je bilo ugotovljeno, da sodelujejo pri širjenju jedrskega orožja, da so neposredno povezani z njim ali da ga podpirajo. Na podlagi te uredbe so bila iranski banki in njeni hčerinski družbi s sedežem v Združenem kraljestvu, ki je v stoddstotni lasti matične družbe, z odločbama zamrznjena sredstva ob upoštevanju njune domnevne vloge olajševanja občutljive dejavnosti Islamske republike Iran pri številnih nakupih občutljivih materialov za iranske jedrske programe in programe balističnih izstrelkov ter opravljanju finančnih storitev.

Čeprav se je Splošno sodišče v teh sodbah oprlo na načela iz sodne prakse glede zamrznitve sredstev na področju boja proti terorizmu, je uvedlo tudi nekatere posebne spremembe.

Prvič, v odgovor na ugovor nezakonitosti, ki ga je podala Melli Bank plc glede Uredbe št. 423/2007, ker naj bi bilo z njo kršeno načelo sorazmernosti, je Splošno sodišče opozorilo, da za zakonitost prepovedi gospodarske dejavnosti velja pogoj, da so prepovedi primerne in potrebne za uresničitev legitimnih ciljev, ki jim sledi zadevna ureditev, pri tem pa je treba takrat, ko je mogoče izbirati med več primernimi ukrepi, uporabiti tistega, ki je najmanj omejujoč, povzročene neugodnosti pa ne smejo biti čezmerne glede na zastavljene cilje.²⁸ Pojasnjuje, da je cilj Uredbe št. 423/2007 preprečitev širjenja jedrskega orožja in njegovega financiranja ter s tem izvajanje pritiska na Islamsko republiko Iran, da bi ustavila zadevne dejavnosti. Ta cilj spada v širši okvir prizadevanj za ohranjanje miru in mednarodne varnosti in je zato legitimen. Poleg tega je zamrznitev sredstev subjektov v lasti ali pod nadzorom subjekta, za katerega je ugotovljeno, da sodeluje pri širjenju jedrskega orožja, povezana s tem ciljem, ker obstaja nezanemarljivo tveganje, da bo tak subjekt izvajal pritisk na subjekte, ki jih ima v lasti ali jih nadzoruje, da bi se izognil učinku njemu namenjenih ukrepov, in jih spodbujal, bodisi naj nanj posredno ali neposredno prenesejo svoja sredstva, bodisi naj zanj opravijo transakcije, ki jih sam zaradi zamrznjenih sredstev ne more opraviti. Nazadnje iz sodne prakse izhaja, da lastninska pravica in pravica do opravljanja gospodarske dejavnosti nista absolutni pravici in da za njuno uresničevanje lahko veljajo omejitve, ki jih upravičujejo cilji v splošnem interesu, ki jim Skupnost sledi. S pomenom ciljev, ki jim sledijo

²⁷ Uredba Sveta (ES) št. 423/2007 z dne 19. aprila 2007 o omejevalnih ukrepih proti Iranu (UL L 103, str. 1).

²⁸ Sodba Sodišča z dne 13. novembra 1990 v zadevi *Fedesa in drugi* (C-331/88, Recueil, str. I-4023, točka 13).

sporni predpisi, se utemeljijo negativne, celo zelo negativne posledice za določene subjekte.²⁹ Splošno sodišče poudarja, da sta z zamrznitvijo sredstev svoboda opravljanja gospodarske dejavnosti in lastninska pravica zadevnih bančnih ustanov znatno omejeni, saj te lahko razpolagajo s svojimi sredstvi, ki so na ozemlju Skupnosti ali v lasti državljanov Skupnosti, zgolj na podlagi posebnih dovoljenj, in njihove hčerinske družbe s sedežem na navedenem ozemlju ne morejo opravljati novih transakcij s svojimi strankami. Vendar meni, da povzročene neugodnosti niso pretirane v primerjavi z zastavljenimi cilji.

Drugič, Splošno sodišče je v drugi zgoraj navedeni sodbi navedlo pomembna pojasnila glede obveznosti seznanitve zadevnih oseb z obrazložitvijo ukrepov, ki jih, čeprav so splošni, vseeno neposredno in posamično zadevajo in lahko omejujejo uresničevanje njihovih temeljnih pravic. Meni, da mora Svet zadevne subjekte o ukrepih zamrznitve sredstev v čim večjem obsegu seznaniti z osebno vročitvijo. Pravila, da se nihče ne more sklicevati na to, da ne pozna zakonodaje, namreč ni mogoče uveljavljati, če je zadevni akt za zadevno osebo individualni akt. Toda Svet v obravnavanem primeru ni opravil osebne vročitve, čeprav je poznal naslov sedeža tožeče stranke. Splošno sodišče torej meni, da Svet ni upošteval obveznosti, da tožečo stranko seznaniti z obrazložitvijo izpodbijanega sklepa. Vendar je iz spisa razvidno, da je francoska bančna komisija obvestila podružnico tožeče stranke v Parizu o sprejetju izpodbijanega sklepa in njegovi objavi v Uradnem listu istega dne. Ta je bila tako pravočasno in uradno obveščena tako o sprejetju izpodbijanega sklepa kot o tem, da lahko obrazložitev navedenega sklepa najde v Uradnem listu, tako da v teh izjemnih okoliščinah ugotovljena nepravilnost ne utemeljuje razglasitve ničnosti izpodbijanega sklepa.

Registracija za dajanje fitofarmaceutskih sredstev v promet

Splošno sodišče je leta 2009 razglasilo več sodb v zvezi z odločbami Komisije, sprejetimi na podlagi Direktive 91/414, ki določa postopek za izdajo in odvzem registracij za dajanje v promet (v nadaljevanju: RDP) fitofarmaceutskih sredstev v Skupnosti. Čeprav je ta spor še posebej tehničen, je treba navesti dve sodbi, v katerih je Splošno sodišče svoje razlogovanje oprlo na posledice načela previdnosti.

Splošno sodišče je v sodbi z dne 3. septembra 2009 v zadevi *Cheminova in drugi proti Komisiji* (T-326/07, še neobjavljena) opozorilo, da člen 5(1)(b) Direktive 91/414 določa, da se aktivna snov lahko registrira, če se ob upoštevanju trenutnega znanstvenega in tehničnega znanja lahko pričakuje, da uporaba fitofarmaceutskih sredstev, ki vsebujejo to aktivno snov, v skladu z dobro prakso varstva rastlin nima nikakršnega škodljivega vpliva na zdravje ljudi ali živali in na okolje. Splošno sodišče pojasnjuje, da ta določba, če se razlaga ob upoštevanju načela previdnosti, glede zdravja ljudi določa, da obstoj resnih pokazateljev, ki ne da bi odpravili znanstvene negotovosti, dopuščajo razumen dvom o neškodljivosti snovi, načeloma nasprotuje registraciji te snovi. Tako iz sklicevanja Direktive 91/414 na „trenutno znanstveno in tehnično znanje“ ni mogoče sklepati, da bi lahko bila podjetja, ki so prijavila aktivno snov in se soočajo z verjetnostjo odločbe o nevklučitvi te snovi med registrirane snovi, upravičena predlagati nove študije in podatke tako dolgo, dokler obstajajo dvomi o škodljivosti sporne snovi. Taka razlaga bi bila v nasprotju s ciljem zagotoviti visoka merila varstva okolja ter zdravja ljudi in živali, ker bi privedla do tega, da bi imela stranka, ki je prijavila aktivno snov in mora po eni strani dokazati neškodljivost, po drugi strani pa ima najboljše znanje o zadevni aktivni snovi, v zvezi z morebitno odločbo o neregistraciji zadevne snovi pravico veta.

²⁹ Glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 30. julija 1996 v zadevi *Bosphorus* (C-84/95, Recueil, str. I-3953, točke od 21 do 23).

Poleg tega je Splošno sodišče v sodbi z dne 19. novembra 2009 v zadevi *Denka International proti Komisiji* (T-334/07, še neobjavljena) opozorilo, da kadar obstajajo znanstvene negotovosti o obstoju ali obsegu tveganj za zdravje ljudi, lahko institucije Skupnosti na podlagi načela previdnosti sprejmejo zaščitne ukrepe, ne da bi morale čakati, da sta dejanskost in resnost teh tveganj popolnoma dokazani.³⁰ Poleg tega v okviru znanstvene negotovosti ni mogoče pričakovati, da bodo institucije Skupnosti z oceno tveganja nujno pridobile prepričljive znanstvene dokaze o dejanskosti tveganja in resnosti morebitnih neugodnih učinkov v primeru uresničitve tega tveganja. Splošno sodišče s tem, da poudarja, da je imela dokumentacija, ki jo je predložila tožeča stranka, vrzeli, tako da nikakor ni bilo mogoče zanesljivo sklepati o genotoksičnih in rakotvornih lastnostih diklorvosa, ugotavlja, da Komisija ob upoštevanju razpoložljivih toksikoloških podatkov, negotovosti glede neškodljivosti te snovi in vrzeli v dokumentaciji pri sprejetju izpodbijane odločbe ni storila očitne napake pri presoji.

Dostop do dokumentov institucij

Splošno sodišče je v zadevah *Borax Europe proti Komisiji* (sodbi z dne 11. marca 2009, T-121/05 in T-166/05, neobjavljeni) podalo pojasnila v zvezi z izjemami od pravice dostopa do dokumentov institucij glede, prvič, varstva zasebnosti in integritete posameznika in, drugič, varstva postopka odločanja.

V obravnavanem primeru je bil zavržen predlog tožeče stranke, naj se ji pošljejo dokumenti in zvočni posnetki srečanj, ki se nanašajo zlasti na komentarje in poročila strokovnjakov in predstavnikov industrije in ki so bili izdani v postopku uvrstitve borove kisline in boratov, v katerem je Komisija objavila končne ugotovitve navedenih strokovnjakov, ki so priporočali uvrstitev teh proizvodov med strupene snovi. Komisija je v utemeljitev te zavrnitve zlasti trdila, da bi razkritje teh dokumentov pomenilo kršitev pravice do varstva osebnih podatkov iz Uredbe (ES) št. 45/2001³¹ in bi omogočalo identifikacijo strokovnjakov, ki bi lahko bili izpostavljeni zunanjim pritiskom zaradi zadevnih gospodarskih interesov. Splošno sodišče je razglasilo izpodbijane odločbe za nične, zlasti ker Komisija ni pojasnila, kako bi lahko dostop do zadevnih dokumentov konkretno in dejansko škodil interesom, zaščitenim z zadevno izjemo.

Najprej je Splošno sodišče pojasnilo, da Komisija svoje zavrnitve ne more utemeljiti na zagotovilu, ki naj bi ga dala strokovnjakom, da se lahko osebno izrečejo in da njihova istovetnost in mnenje ne bosta razkrita. Ker je bila zaveza o zaupnosti, za katero Komisija trdi, da jo zavezuje do strokovnjakov, sklenjena med njimi in to institucijo, je ni mogoče uveljavljati proti družbi Borax, katere pravice do dostopa do dokumentov so zagotovljene v skladu s pogoji in omejitvami, določenimi z Uredbo št. 1049/2001. Poleg tega lahko odločba o zavrnitvi dostopa do dokumentov institucije temelji zgolj na izjemah, določenih v členu 4 Uredbe št. 1049/2001, tako da zadevna institucija take zavrnitve ne more uveljavljati s sklicevanjem na zavezo do udeležencev srečanja, kadar te zaveze ni mogoče upravičiti z eno od teh izjem. Vendar Komisija ni pojasnila, zakaj naj bi identifikacija strokovnjakov posegala v njihovo zasebnost ali kršila Uredbo št. 45/2001, in ni pravno zadostno opredelila dovolj predvidljivega tveganja, da jih bo razkritje njihovega mnenja izpostavilo neupravičenim zunanjim pritiskom, ki bi posegali v njihovo integriteto, in še manj, da

³⁰ Sodba Sodišča z dne 5. maja 1998 v zadevi *Združeno kraljestvo proti Komisiji* (C-180/96, Recueil, str. I-2265, točka 99) in sodba Sodišča prve stopnje z dne 11. septembra 2002 v zadevi *Pfizer Animal Health proti Svetu* (T-13/99, Recueil, str. II-3305, točka 139).

³¹ Uredba (ES) št. 45/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2000 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah in organih Skupnosti in o prostem pretoku takih podatkov (UL 2001, L 8, str. 1).

bi lahko izpustitev imen strokovnjakov in njihovega porekla v vsakem primeru odpravila vsakršno morebitno tovrstno tveganje.

Poleg tega Splošno sodišče poudarja, da če je zakonodajalec določil posebno izjemo od pravice do dostopa do dokumentov institucij v zvezi s pravnimi mnenji, tega ni storil tudi za druga mnenja, zlasti ne za znanstvena, kakršna so tista, izražena v spornih vpisih. Ker v skladu s sodno prakso ni mogoče šteti, da obstaja splošna potreba po zaupnosti mnenj pravne službe Sveta o zakonodajnih vprašanjih³², je treba enako načelo uporabiti tudi za sporna mnenja, za katera zakonodajalec Skupnosti ni predvidel posebne izjeme in za katera še naprej veljajo splošna pravila glede pravice javnosti do dostopa do dokumentov. Iz tega je razvidno, da morajo biti znanstvena mnenja, ki jih institucija zbere za pripravo zakonodajnega besedila, načeloma razkrita, tudi če lahko zbudijo polemike ali osebe, ki so jih oblikovale, odvrnejo od sodelovanja v postopku odločanja te institucije. Tveganje – na katero se sklicuje Komisija – da bi javna razprava zaradi razkritja mnenj strokovnjakov te odvrnila od nadaljnje udeležbe v njenem postopku odločanja, je neločljivo povezano s pravilom, ki priznava načelo dostopa do dokumentov, ki vsebujejo mnenja za notranjo rabo kot del razprav in predhodnih posvetovanj.

II. Odškodninski spori

1. Dopustnost

V skladu s sodno prakso je odškodninska tožba, določena v členu 235 ES, samostojna tožba in ni mogoče sklepati o nedopustnosti take tožbe, kadar je vložena zoper akt o nedopustnosti ničnostne tožbe, vložene zoper ta akt. Prizadevanje posameznikov za vzpostavitev odgovornosti Skupnosti zaradi nezakonitosti zakonodajnega akta tako ni nedopustno zgolj zato, ker jih ta akt ne zadeva neposredno in posamično.³³

Splošno sodišče je v sklepu z dne 30. septembra 2009 v zadevi *Ivanov proti Komisiji* (T-166/08, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) natančno določilo meje samostojnosti ničnostne in odškodninske tožbe, tako da je navedlo, da zaradi neodvisnost teh pravnih sredstev pravnemu subjektu, ki je zamudil rok za vložitev tožbe iz člena 230, peti odstavek, ES, ni mogoče dovoliti, da bi se izognil prekluziji, ko želi z odškodninsko tožbo pridobiti ugodnost, ki bi jo lahko pridobil, če bi pravočasno vložil ničnostno tožbo. Prekluzija predloga za ugotovitev ničnosti, ki je javnopravne narave, zato povzroči prekluzijo odškodninskega zahtevka, ki je tesno povezan s predlogom za ugotovitev ničnosti. Odškodninsko tožbo je treba tako razglasiti za nedopustno, če je njen resnični namen razveljavitev posamične odločbe, ki je postala dokončna in katere učinek, če bi ji bilo ugodeno, bi bil ukinitve pravnih učinkov te odločbe. Toda Splošno sodišče poudarja, da lahko tožeča stranka z odškodninsko tožbo še vedno dopustno izpodbija napake, ki so posledica ravnanja institucije, kadar do tega ravnanja pride po odločbah, katerih zakonitosti ni pravočasno izpodbijala.

Poleg tega je Splošno sodišče v sodbi z dne 18. decembra 2009 v zadevi *Arizmendi in drugi proti Svetu in Komisiji* (T-440/03, še neobjavljena) potrdilo nov razvoj sodne prakse glede vprašanja

³² Sodba Sodišča z dne 1. julija 2008 v združenih zadevah Švedska in *Turco proti Svetu* (C-39/05 P in C-52/05 P, ZOdl., str. I-4723, točka 57).

³³ Glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 2. decembra 1971 v zadevi *Zuckerfabrik Schöppenstedt proti Svetu* (5/71, Recueil, str. 975) in sodbo Splošnega sodišča z dne 24. oktobra 2000 v zadevi *Fresh Marine proti Komisiji* (T- 178/98, Recueil, str. II-3331).

dopustnosti tožbe za povrnitev škode, domnevno nastale, ker je Komisija državi članici poslala obrazloženo mnenje, v katerem ugotavlja, da ta država ni izpolnila svojih obveznosti na podlagi veljavnih predpisov Skupnosti. V obravnavanem primeru je Francoska republika zaradi tega obrazloženega mnenja namreč odpravila zakoniti monopol tolmačev in ladijskih agentov, ki so sestavljali zbor s hibridnim statusom, v katerem sta združena status javnega uslužbenca z monopolom nad nekaterimi transakcijami in status trgovca.

V skladu z ustaljeno sodno prakso odškodninska tožba, ki temelji na okoliščini, da Komisija ni začela postopka zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 226 ES, ni dopustna. Če namreč Komisiji ni bilo treba začeti postopka zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 226 ES, njena odločitev, da takega postopka ne bo začela, nikakor ne more pomeniti nezakonnosti, tako da to ne more biti podlaga za nastanek nepogodbene odgovornosti Skupnosti.³⁴ Komisija je menila, da je to rešitev po analogiji mogoče uporabiti za primere, v katerih se ni vzdržala začetka postopka zaradi neizpolnitve obveznosti, ampak je, nasprotno, izdala obrazloženo mnenje, ki je uvodna faza postopka zaradi neizpolnitve obveznosti pred Sodiščem.

Splošno sodišče zavrača to razlogovanje tako, da opozarja, da je odškodninska tožba samostojna tožba, ki ima v sistemu pravnih sredstev posebno vlogo, ker je njen namen povračilo škode, ki je nastala zaradi akta ali nezakonnega ravnanja, ki se očita instituciji. Torej je načeloma mogoče vložiti odškodninsko tožbo zoper kateri koli akt institucije – neodvisno od vprašanja, ali je ta akt mogoče izpodbijati z ničnostno tožbo – tudi če je bil sprejet med izvajanjem diskrecijske pravice, saj ta diskrecijska pravica ne pomeni, da zadevni instituciji zato ni treba delovati v skladu s pravnimi pravili višje veljave, na primer Pogodbo in splošnimi načeli prava Skupnosti ter upoštevno sekundarno zakonodajo. Čeprav torej drži, da lahko Komisija na podlagi pristojnosti, ki so ji podeljene s členom 226 ES, prosto presoja, ali je na državo članico primerno nasloviti obrazloženo mnenje, ni mogoče izključiti možnosti, da lahko posamezna oseba v povsem izjemnih okoliščinah dokaže, da je tako obrazloženo mnenje nezakonito in je povzročilo dovolj resno kršitev pravnega pravila, da ji je bila povzročena škoda. Splošno sodišče tako ugotavlja, da je tožba dopustna.

2. *Dovolj resna kršitev pravnega pravila, ki posameznikom podeljuje pravice*

Za ugotovitev nepogodbene odgovornosti Skupnosti se zahteva, da tožeča stranka dokaže dovolj resno kršitev pravnega pravila, katerega cilj je podeliti pravice posameznikom.³⁵

Splošno sodišče je v zadevi *Ristic in drugi proti Komisiji* (sodba z dne 9. julija 2009, T-238/07, neobjavljena) v okviru odškodninskega zahtevka za povrnitev škode, ki je tožeči stranki domnevno nastala zaradi odločbe Komisije, s katero je preklicala dovoljenje za uvoz gojenih vodnih živali iz Kostarike, pojasnilo, da je za zagotovitev učinkovitosti pogoja v zvezi s kršitvijo pravila, ki podeljuje pravice posameznikom, nujno, da varstvo, ki ga zagotavlja navedeno pravilo, učinkuje za osebo, ki se nanj sklicuje, in da je torej ta oseba med tistimi, ki jim zadevno pravilo podeljuje pravice. Kot podlago za povrnitev škode ni mogoče priznati pravila, ki posameznika ne varuje pred nezakonnostjo, na katero se sklicuje, temveč varuje drugega posameznika. V obravnavanem primeru se torej tožeča stranka v svoji odškodninski tožbi ne more sklicevati na nezakonnosti, ki

³⁴ Sklep Sodišča z dne 23. maja 1990 v zadevi *Asia Motor France proti Komisiji* (C-72/90, Recueil, str. I-2181, točke od 13 do 15) ter sklepa Splošnega sodišča z dne 3. julija 1997 v zadevi *Smanor in drugi proti Komisiji* (T-201/96, Recueil, str. II-1081, točki 30 in 31) in z dne 14. januarja 2004 v zadevi *Makedoniko Metro in Michaniki proti Komisiji* (T-202/02, Recueil, str. II-181, točki 43 in 44).

³⁵ Sodba Sodišča z dne 4. julija 2000 v zadevi *Bergaderm in Goupil proti Komisiji* (C-352/98 P, Recueil, str. I-5291, točki 42 in 43).

izvirajo iz zatrjevana kršitve pravice Kostarike do izjave in pravice Zvezne republike Nemčije do udeležbe v postopku.

Poleg tega je Splošno sodišče v zgoraj navedeni sodbi *Arizmendi in drugi proti Svetu in Komisiji* ugotovilo, da med postopkom zaradi neizpolnitve obveznosti Komisija lahko da le mnenje o tem, ali je država članica kršila pravo Skupnosti, saj je navsezadnje le Sodišče pristojno za ugotovitev, da država članica ni izpolnila obveznosti, ki so ji naložene s pravom Skupnosti. Ker v navedenem mnenju Komisija zavzame le stališče o tem, ali država članica ni izpolnila obveznosti, ki so ji naložene s pravom Skupnosti, sprejetje zadevnega mnenja ne more povzročiti dovolj resne kršitve pravnega pravila, katerega cilj je podeliti pravice posameznikom. Zato tudi to, da je Komisija v obrazloženem mnenju sprejela napačno stališče o obsegu prava Skupnosti, ne more pomeniti dovolj resne kršitve, na podlagi katere bi bilo mogoče ugotoviti odgovornost Skupnosti. Če pa presoja iz obrazloženega mnenja presega opredelitev obstoja neizpolnitve obveznosti države članice ali drugo ravnanje Komisije med postopkom zaradi neizpolnitve obveznosti preseže pristojnosti, ki so podeljene tej instituciji – če je na primer kriva za razkritje poslovnih skrivnosti ali podatkov, ki škodujejo ugledu osebe – je mogoče tako presojo ali ravnanje šteti za kršitev, na podlagi katere se lahko ugotovi odgovornost Skupnosti.

III. Pritožbe

Leta 2009 je bilo zoper odločbe Sodišča za uslužbence vloženi 31 pritožb, Splošno sodišče (pritožbeni senat) pa je končalo 31 zadev. Dve od njih si zaslužita posebno pozornost.

Prvič, Splošno sodišče je v sodbi z dne 8. septembra 2009 v zadevi *ETF proti Landgren* (T-404/06 P, še neobjavljena) potrdilo novo stališče Sodišča za uslužbence, da mora biti vsaka odločba o prenehanju veljavnosti pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas obrazložena v skladu z razlogovanjem na podlagi zahtev Kadrovskih predpisov ter neločljive vezi med obveznostjo obrazložitve in zakonitim izvrševanjem pristojnosti nadzora sodišča.

Drugič, Splošno sodišče je v sodbi z dne 5. oktobra 2009 v zadevi *Komisija proti Roodhuijzen* (T-58/08 P, še neobjavljena) ugotovilo, da pogoji, ki jih člen 72(1) Kadrovskih predpisov za uradnike Evropskih skupnosti določa za razširitev skupnega sistema zdravstvenega zavarovanja na zakonca uradnika, ne zahtevajo, da mora biti zunajzakonska skupnost, ki povezuje uradnika in njegovega partnerja, izenačena z zakonsko zvezo. Za obstoj zunajzakonske skupnosti je namreč potrebna le zveza med dvema osebama, in da ti osebi predložita dokument, ki ga država članica prizna kot pravni dokument, ki potrjuje njun status zunajzakonskih partnerjev, ne da bi bilo treba preverjati, ali so učinki skupnosti, ki jo je sklenil zadevni uradnik, podobni učinkom, ki jih ima zakonska zveza.

IV. Predlogi za izdajo začasne odredbe

Leta 2009 je bilo pri Splošnem sodišču vloženi 24 predlogov za izdajo začasne odredbe, kar je znatno manj v primerjavi s številom predlogov, ki so bili vloženi prejšnje leto (58). Leta 2009 je sodnik za izdajo začasne odredbe končal 20 zadev v primerjavi s 57 leta 2008. Ugodil je le enemu predlogu za odlog izvršitve, in sicer v sklepu predsednika Splošnega sodišča z dne 28. aprila 2009 v zadevi *United Phosphorus proti Komisiji* (T-95/09 R, neobjavljen).

Zadeva, v kateri je bil izdan ta sklep, je bila del vrste zadev, v katerih je predsednik v letih 2007 in 2008 zavrnil šest predlogov za odlog izvršitve odločb, s katerimi je bilo prepovedano trženje nekaterih substanc, ker ni bila izkazana nujnost, saj domnevna škoda ni bila niti nepopravljiva

niti zadostna, saj je znašala manj kot 1 % svetovnega prometa skupine, ki so ji pripadale tožeče družbe. Čeprav je sodnik za izdajočasne odredbe v sedmem sklepu, ki je bil izdan v zadevi *United Phosphorus*, priznal neposredno nevarnost resne in nepopravljive škode, je to storil zaradi posebnih okoliščin zadeve, in sicer zaradi večmesečne hude krize svetovnega gospodarstva, ki je vplivala na vrednost in likvidnost številnih podjetij. Skupina, ki ji je pripadala tožeča stranka, je tako izgubila velik del svoje vrednosti, iz česar je razvidna resnost domnevne škode. Čeprav je sodnik za izdajočasne odredbe priznal, da že sama možnost vložitve odškodninske tožbe zadostuje za dokaz, da je finančna škoda načeloma popravljiva, je dodal, da mu ni treba „mehansko in togo uporabiti“ upoštevni pogojev, temveč mora glede na okoliščine primera ugotoviti, kako je treba preveriti nujnost.

Sodnik za izdajočasne odredbe je v obravnavanem primeru zlasti upošteval dejstvo, da je tožeča stranka vzporedno z upravnim postopkom, v katerem je bila sprejeta odločba o prepovedi zadevnih proizvodov, ponovno vložila zahtevek za registracijo navedenih proizvodov, in to v skladu z na novo uvedenim hitrim postopkom, ki je lahko končan že nekaj mesecev po datumu, določenem za umik teh proizvodov s trga in do katerega bi lahko predložila vse znanstvene podatke, ki so bili nezakonito spregledani v postopku, v katerem je bila sprejeta odločba o prepovedi. Sodnik za izdajočasne odredbe meni, da bi bilo nerazumno dopustiti prepoved trženja proizvoda, katerega trženje bo morda dovoljeno zgolj nekaj mesecev pozneje. Poleg tega je bilo iz več dejavnikov razvidno, da je vrnitev tožeče stranke na zadevni trg na videz težavna, ker v ključnem trenutku verjetno ne bo imela na voljo vira preskrbe s tem proizvodom. To ugotovitev z vidika ravnotežja med interesi potrjujeta ugotovitev, da je upravni postopek nekoliko počasen, iz česar je razvidno, da Komisija ne vidi nobenega posebnega razloga, zakaj bi bilo treba zadevni proizvod čim hitreje umakniti s trga, in okoliščina, da izpodbijana odločba določa trinajstmesečni rok za porabo obstoječih zalog, iz česar je razvidno, da uporaba proizvoda ne more povzročiti resnih tveganj za javno zdravje. Potrjen je bil obstoj *fumus boni juris*, ker so bila v tožbi v glavni stvari *prima facie* postavljena zapletena, občutljiva in zelo tehnična vprašanja, ki morajo biti predmet poglobljene presoje, ki je ni mogoče opraviti v postopku za izdajočasne odredbe, temveč jih je treba obravnavati v glavnem postopku.

Glede pogoja v zvezi z nujnostjo je predsednik Splošnega sodišča v sklepih z dne 25. maja 2009 v zadevi *Biofrescos proti Komisiji* (T-159/09 R, neobjavljen), z dne 10. julija 2009 v zadevi *TerreStar Europe proti Komisiji* (T-196/09 R, neobjavljen) in z dne 13. julija 2009 v zadevi *Sniace proti Komisiji* (T-238/09 R, neobjavljen) zavrnil predloge za izdajočasne odredbe, ker so tožeče stranke navajale zgolj navadne domneve v obliki „najslabših scenarijev“, ki bi se zgodili, če bi bil njihov predlog zavrjen, namesto da bi predložile konkretne in natančne navedbe, podprte z overjenimi podrobnimi dokumenti, iz katerih bi bil razviden položaj, v katerem bi najverjetneje bile, če ne bi bili odobreni predlagani začasni ukrepi.

V sporu, v katerem je bil izdan sklep predsednika Splošnega sodišča z dne 24. aprila 2009 v zadevi *Nycomed Danmark proti EMEA* (T-52/09 R, neobjavljen), se je moralo podjetje – ki je nameravalo Komisiji predlagati RDP za zdravilo – v skladu z veljavno nacionalno zakonodajo najprej obrniti na Evropsko agencijo za zdravila (v nadaljevanju: EMEA), da bi bil njegov predlog za registracijo potrjen. Ker je EMEA zavrnila to potrditev, je podjetje predlagalo uvedbo začasni ukrepov, da bi se preprečilo, da bi jo drugo farmacevtsko podjetje prehitelo in pridobilo RDP za konkurenčni proizvod. Sodnik za izdajočasne odredbe je ta predlog zavrnil s pojasnilom, da je škoda, ki bi jo povzročilo poznejše dajanje zadevnega zdravila v promet, hipotetična škoda, ker temelji na prihodnjih in negotovih dogodkih; tako dajanje v promet nikakor ne more biti samoumevno, temveč je odvisno od tega, ali bo Komisija izdala RDP, saj je tožeča stranka nameravala predlagati to RDP le po uspešnem postopku potrditve pred EMEA in ni natančno navedla verjetnosti dejanskega tveganja, da jo bodo v tekmi za dajanje v promet prehitela konkurenčna podjetja, ne da bi

opredelila podjetja, ki so že sprožila postopek pridobitve RDP za nadomestni proizvod. Okoliščine so bile podobne v zadevi, v kateri je bil sprejet sklep predsednika Splošnega sodišča z dne 27. januarja 2009 v zadevi *Intel proti Komisiji* (T-457/08 R, neobjavljen), ki se je nanašala na določene ukrepe, sprejete v okviru postopka uporabe člena 82 ES. Tožeča stranka se je hotela pred koncem upravnega postopka pred Komisijo izogniti posledicam končne odločbe, ki bi bila s kršitvijo njene pravice do obrambe sprejeta na koncu navedenega postopka. Sodnik za izdajo začasne odredbe je menil, da je nastanek zatrjevane škode odvisen od prihodnjega in hipotetičnega dogodka, in sicer da bo Komisija sprejela končno odločbo, ki bo neugodna za tožečo stranko; ne samo da sprejetje take odločbe ni gotovo, tudi njeni morebitni škodljivi učinki ne bi bili nepopravljivi, saj bi lahko tožeča stranka predlagala tako razglasitev ničnosti odločbe kot odlog njene izvršitve.

Sodnik za izdajo začasne odredbe je v sklepu z dne 23. januarja 2009 v zadevi *Pannon Hőerőmű proti Komisiji* (T-352/08 R, neobjavljen), ki se je nanašal na odločbo Komisije, s katero je bilo nacionalnim organom odrejeno, naj dosežejo vračilo državnih pomoči, opredeljenih kot nezakonitih, določil upoštevni datum za preverjanje pogoja dopustnosti, povezanega z obstojem nujnosti, in poudaril, da morajo biti okoliščine, ki lahko upravičujejo nujnost, načeloma ugotovljene glede na dejanske in pravne dejavnike, podane ob vložitvi predloga za sprejetje začasne odredbe, kakršni so v njem povzeti. V obravnavanem primeru je odločba Komisije določala, da bi morali navedeni organi pri izračunu zneska, ki ga je treba vrniti, upoštevati posebno metodologijo, ki jo določi zakonodajalec. Toda zakonodajna dela so bila na dan, ko je prejemnik zadevnih pomoči vložil predlog za odlog izvršitve navedene odločbe, še v fazi predloga zakona, ki ga je mogoče spremeniti med razpravo v parlamentu, tako da še ni bilo končnega pravnega okvira, ki bi urejal postopek vračila. Predlog za sprejetje začasne odločbe se je torej štel za prezgoden.

Sodnik za izdajo začasne odredbe je obravnaval več zadev v zvezi z domnevno resno in nepopravljivo finančno škodo. V zgoraj navedenem sklepu *United Phosphorus proti Komisiji* je kot popolnoma finančno opredelil škodo, ki je nastala tožeči stranki, in sicer izgubo delov trga in strank, tako da je pojasnil, da ni mogoče izenačevati tveganja nepopravljive spremembe delov trga navedene tožeče stranke s tveganjem popolnega izginotja s trga in da je mogoče upravičevati sprejetje predlaganega začasnega ukrepa le, če je del trga, ki bo morda nepopravljivo izgubljen, dovolj pomemben zlasti glede na značilnosti skupine, ki ji pripada zadevno podjetje. Glede zasnove skupine je v sklepu z dne 15. januarja 2009 v zadevi *Ziegler proti Komisiji* (T-199/08 R, neobjavljen, v pritožbenem postopku) upošteval gospodarsko povezavo med družbami v mreži približno sto tesno povezanih družb s skupnimi interesi.

V zvezi s postopkom javnega razpisa in izbire sta sklep z dne 23. januarja 2009 v zadevi *Unity OSG FZE proti Svetu in EUPOL Afghanistan* (T-511/08 R, neobjavljen) ter zgoraj navedeni sklep *TerreStar Europe proti Komisiji* predsedniku omogočila potrditev nedavnega razvoja sodne prakse³⁶ z ugotovitvijo, da je mogoče gospodarsko ovrednotiti škodo, ki nastane zaradi „izgube možnosti biti izbran“, saj je s to gospodarsko vrednostjo mogoče izpolniti obveznost celotne povrnitve nastale škode. Zavrnil je torej trditev, da je ta škoda nepopravljiva, ker naj je ne bi bilo mogoče ovrednotiti.

Nazadnje se je zgoraj navedena zadeva *Sniace proti Komisiji* nanašala na predlog za odlog izvršitve odločbe, s katero je Komisija nacionalnim organom naročila, naj od podjetja prejemnika zahtevajo, da vrne državno pomoč, ki se šteje za nezakonito. Sodnik za izdajo začasnih odredb je potrdil sodno prakso, v skladu s katero mora tožeča stranka v predlogu za izdajo začasne odredbe dokazati, da ji pravna sredstva veljavnega nacionalnega prava za nasprotovanje takojšnjemu vračilu sporne

³⁶ Sklep predsednika Splošnega sodišča z dne 25. aprila 2008 v zadevi *Vakakis proti Komisiji* (T-41/08 R, neobjavljen).

državne pomoči ne omogočajo, da bi se s sklicevanjem zlasti na svoj finančni položaj izognila nastanku resne in nepopravljive škode. Ta sodna praksa je bila prenesena v sklepu predsednika Splošnega sodišča z dne 8. junija 2009 v zadevi *Dover proti Parlamentu* (T-149/09 R, neobjavljen) in zgoraj navedenem sklepu *Biofrescos proti Komisiji* zaradi očitnih podobnosti med tema primeroma. V zadevah, v katerih sta bila sprejeta ta sklepa, sta se predloga za izdajo začasnih odredb nanašala, prvič, na zahtevo Evropskega parlamenta za vračilo parlamentarnega nadomestila, ki je bilo neupravičeno izplačano poslancu, tako da mora Parlament sprožiti postopek za vračilo pred nacionalnim sodiščem, in, drugič, na odločbo Komisije, s katero je nacionalnim organom naročila, naj zahtevajo vračilo uvoznih dajatev, ki jih mora plačati podjetje. Sodnik za izdajo začasnih odredb je torej ugotovil, da ni bila podana nujnost, saj ni bilo iz ničesar razvidno, da se tožeče stranke z domačimi pravnimi sredstvi, ki jih imajo na voljo, ne bi mogle izogniti škodi, za katero se bojijo, da jim bo nastala.